

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

МАКРОФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ МІЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

25 березня 2011 р.

КИЇВ 2011

ББК 00.000

__ 00

Макрофінансова стабілізація в Україні: проблеми і напрями: Збірник матеріалів Всеукраїнської міжвузівської наукової студентської конференції. Київ, 25 березня 2011 р. – К.: КНЕУ, 2011. - _____ с.

ISBN 966-574-_____ - _____

У збірнику розглянуто засади формування конкурентноспроможного фахівця фінансової галузі за допомогою інноваційних технологій навчального процесу на основі тез доповідей учасників конференції – студентів вищих навчальних закладів України.

ББК 00.000

Редакційна колегія: **Савчук В.С.** – член-кореспондент НАН України, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Федосов В.М.** - професор, д.е.н., завідувач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; ; **Опарін В.М.** - професор, д.е.н., заступник завідувача кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Хлівний В.К.** - професор, к.е.н., декан фінансово-економічного факультету ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Хлівний В.К.** - професор, к.е.н., декан фінансово-економічного факультету ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Романенко О.Р.** - к.е.н., професор кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Сафонова Л.Д.** - к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Дегтярьова Н.В.** - к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Кондратюк С.Я.** - к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Радзівська В.М.** - к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Гладченко Л.П.** - к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Жибер Т.В.** - к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Малік Є.О.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Сибірянська Ю.В.** – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Кокшарова С.М.** – старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Коломісць Г.Б.** – старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Коновалова І.М.** – старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Степура М.М.** – старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Котіна Г.М.** – асистент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; **Кондратенко М. Б.** – асистент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Рекомендовано до друку Вченою Радою КНЕУ

Протокол № __ від _____

Адреса редакційної колегії: 03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1
Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

ISBN 966-574-_____ - _____

© КНЕУ, 2011

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Ми з радістю вітаємо Вас у стінах Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Одна з найстаріших кафедр університету, яка нещодавно відсвяткувала 100-річчя свого утворення, у 2006 році започаткувала традицію проведення щорічної Всеукраїнської міжвузівської наукової студентської конференції. У цьому році вона відбудеться вже вп'яте. Ми щиро вдячні, що Ви завітали до нас, щоб обговорити результати своїх досліджень у сфері інноваційних технологій в навчальному процесі, представити нові ідеї, оригінальні підходи, нестандартні висновки, нове бачення проблем і перспектив сучасного механізму активізації студентської самосвідомості, студентського навчання загалом і, як результат, кар'єрної компетентності фахівця фінансової галузі. Ваше прагнення долучитися до досліджень, які мають таке вагоме значення для забезпечення успішного розвитку вищої освіти, є надзвичайно важливим для реалізації творчого потенціалу молоді.

Теоретичні ідеї, практичні рекомендації, наукові пошуки представників професорсько-викладацького складу кафедр фінансів та фінансового ринку нашого університету сьогодні забезпечують значний розвиток методології викладання та активізації навчання студентів з метою підготовки конкурентноспроможних фахівців фінансової сфери. Ми прагнемо залучити найкращих, найталановитіших представників українського студентства для збагачення досвіду взаєморозуміння та активізації навчального процесу.

Запрошуючи Вас до участі у Всеукраїнській міжвузівській науковій студентській конференції «Студент у навчальному процесі: інноваційні технології, як складова формування конкурентноспроможного фахівця», ми сподіваємося, що отриманий досвід стане стартовим майданчиком для подальших досліджень, пошуків, роздумів, дозволить збагатити у майбутньому наукові досягнення методології викладання фінансових дисциплін та інноваційних технологій навчального процесу загалом. Приймаючи участь у

дослідженнях, пропонуючи оригінальні ідеї, нестандартні погляди на навчальний процес, підходи щодо їх вирішення, Ви сприятимете розвитку вищої освіти в Україні, її поступу до високих стандартів підготовки висококваліфікованих конкурентноспроможних фахівців фінансової сфери.

Бажаю Вам успіхів, плідних дискусій, цікавих відкриттів і практичних здобутків!

Ректор ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,

Герой України

А.Ф. Павленко

Г.В.Бондаренко

«Фінанси і кредит», V курс,

Донецький національний технічний університет

Науковий керівник – канд.екон.наук.,доц. Портнова Г.А.

МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Донедавна розглядалась та вивчалась фінансово-економічна безпека лише на рівні держави, тому розробка теорії безпеки підприємства ще знаходиться на початковій стадії. Однією з головних причин, за якою на сьогодні не існує чітко відпрацьованої тактики забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства і відчувається брак теоретичних досліджень у цій сфері, є те, що в умовах соціалістичної планової економіки, коли переважна більшість підприємств ґрунтувалися на державній формі власності, держава твердими централізованими адміністративними заходами в основному регулювала економічні процеси. Такі явища як несумлінна конкуренція, промислове шпигунство, рекет, корупція, організована економічна злочинність, тіньова економіка хоча й мали місце, але в значно менших масштабах, ніж зараз. Для боротьби з цими явищами в основному використовувалися державна система правоохоронних органів, державні служби безпеки. Підприємствами не було необхідності приділяти настільки пильну увагу забезпеченню своєї фінансово-економічної безпеки. Усе це ще раз свідчить, що проблема безпеки соціалістичної економіки була не такою актуальною, як в умовах ринкової системи господарювання.

У зв'язку з цим очевидно, що забезпечення фінансово-економічної безпеки виробничої діяльності вимагає, щоб на підприємстві була створена власна система безпеки. Даючи характеристику системі безпеки підприємства необхідно сформулювати вимоги:

1) система безпеки підприємства не може бути шаблонною. Вона повинна бути унікальною на кожному підприємстві, оскільки залежить від рівня розвитку і структури виробничого потенціалу

2) система безпеки підприємства є самостійною, відособленою від аналогічних систем інших виробничих одиниць.

3) система безпеки підприємства має бути комплексною. Вона покликана забезпечити економічну, науково-технічну, кадрову, інтелектуальну та ін.

Метою системи фінансово-економічної безпеки є своєчасне виявлення і запобігання як зовнішнім, так і внутрішнім небезпекам і загрозам, забезпечення захищеності діяльності підприємства. Вона покликана вирішувати наступний комплекс завдань і виконувати такі функції:

Схема 1 – Теоретичні основи системи фінансово-економічної безпеки

Сьогодні, виробничі одиниці повністю економічно самостійні. Вони самі визначають свою економічну політику, формують портфель замовлень, організують виробництво і збут продукції, цілком відповідають за результати господарської діяльності. Усе це, безумовно актуалізує проблему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства у сучасних умовах.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрушків Б.М. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство – Тернопіль: Вид. Терно-граф, 2008. – 424 с.

2. Козаченко А.В., Понамарев В.П., Ляшенко А.Н. Экономическая безопасность предприятия. – К., 2003. – 280 с.

М.М. Брильова

«Фінанси і кредит», V курс,

Донецький національний технічний університет

Науковий керівник – канд.екон.наук., доц. Антоненко В.М.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР МАКРОФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ

В сучасних умовах найактуальнішою проблемою є забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також оцінка її рівня з метою своєчасного виявлення існуючих загроз та захисту від них. Для досягнення зазначеної мети підприємство повинно підтримувати фінансову стійкість, рівновагу, забезпечувати фінансову автономію і гнучкість в прийнятті фінансових рішень.

На жаль, й досі не вирішеним залишається питання щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємств. Так, аналіз існуючих підходів до оцінки фінансової безпеки (табл.1) дає змогу зробити висновок про те, що кожен з них не позбавлений недоліків, тому не може бути універсальним. Тому методичний підхід має відповідати наступним вимогам: встановлення порогових значень фінансових коефіцієнтів з урахуванням галузевих особливостей фінансово-господарської діяльності підприємств та аналіз грошових потоків, які забезпечують безпечний рівень їх платоспроможності.

Крім того, необхідно враховувати причинно-наслідкові зв'язки фінансової безпеки з іншими видами убезпечення підприємств, а саме: правовою, інформаційною, техніко-технологічною, силовою, ринковою, кадровою. Фінансова безпека (F_i) при цьому розглядається як наслідок дії складових загальної безпеки, тому слід приділяти увагу не лише фінансовим чинникам, які можуть викликати негативні тенденції у розвитку підприємства, а й тим що характеризують інші складові (k_i) безпеки підприємств:

$$F_i = \sum_{i=1}^n k_i d_i \quad (1)$$

n – кількість функціональних складових безпеки підприємства;

d_i – питома вага значимості i -ї функціональної складової безпеки.

Таблиця 1

Аналіз існуючих підходів оцінки фінансової безпеки підприємств

Автор / джерело	Методичні підходи	Зміст методики	Коментар
О.Підхонний. Індикатори оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання /О.М.Підхонний.//Економічні науки:зб. наук. праць. – Сер.: Облік і фінанси.– 2007. – Вип. 23. – С.234-237.	Індикаторний метод	Використання критичних порогових значень показників (рентабельності, фінансової стійкості, фінансового левериджу і т.д.)	Не може бути універсальною, тому що, порогові значення показників значно різняться для підприємств різних галузей
Альтман, Спрингейт, Ліс, Ж. Депалян та ін. Петрина О.Б. Методичні засади оцінювання фінансової безпеки підприємства/Петрина О.Б.//Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.12. - С.229-236.	Інтегральна оцінка банкрутства підприємств	Оцінка фінансового стану підприємства на основі показників рентабельності, прибутку, обороту запасів, поточної ліквідності, відношення прибутку до короткострокової заборгованості та ін.	Ці моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, тому що їх розроблено з використанням вибірових сукупностей підприємств інших країн, а тому параметри відрізняються від вітчизняних.
Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки /Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б.//Актуальні Проблеми Економіки. - 2009 р.- №1(91). - С.98-103	Методика оцінки ступеню фінансової стійкості	Оцінка фінансової стійкості підприємства на основі використання даних про запаси та витрати	Обмежений перелік факторів, які можуть впливати на фінансову стійкість господарюючого суб'єкта.
Єрмошенко М.М., Горячева К.С., Ашуєв А.М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства.Препринт наукової доповіді /За ред. М.М.Єрмошенка. – К.:Національна академія управління, 2005. – 78 с.	Обчислення інтегрального показника складових фінансової безпеки	Обчислення інтегрального показника за бюджетною, грошово-кредитною, валютною, банківською, інвестиційною, фондовою, страховою складовими фінансової безпеки з визначенням їх вагомості експертним шляхом.	Інтегральний показник не достатньо враховує зовнішні загрози фінансовій безпеці підприємства
Графова Г.Ф. Экономические проблемы антикризисного управления /Г.Ф. Графова. – М. : Изд-во экономико-правовой лит-ры, 2006. – 288 с.	Оцінка безпеки з використанням нормативних значень фінансових показників	Порівняння показників фінансового стану з нормативними значеннями, що дозволяє не лише оцінити стан фінансової безпеки, а й виявити можливі негативні тенденції в діяльності підприємства	Значна складність розрахунків нормативних значень фінансових показників та неможливість оцінки якісних чинників.
Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія /за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова /А.О. Єпіфанов, О.Л. Платун, В.С. Домбровський та ін. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 295 с.	Методика комплексної оцінки фінансової безпеки	Визначення рівня безпеки на основі коефіцієнтів: покриття; фінансування; втра-ти платоспроможності.	Для більш точного аналізу необхідна розробка нормативів за окремими видами економічної діяльності та уточнення нормативів за головними коефіцієнтами фінансового аналізу.

М.О. Веклич,

М.В. Падалиця

*«Міжнародна економіка і менеджмент», III курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет*

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,ст.викл. Сущенко О.М.

ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА НАПРЯМКІВ РЕФОРМУВАННЯ

Податок з доходів фізичних осіб є надзвичайно важливим компонентом доходів Зведеного бюджету України. За обсягами надходжень він поступається лише податку на додану вартість. З огляду на це, актуальною є необхідність підсилення його фінансової ефективності та вдосконалення принципів його адміністрування. Окрім того, треба пам'ятати про важливість його перерозподільної функції: як інструменту встановлення соціальної справедливості в країні.

За час своєї незалежності Україна мала досвід використання як прогресивної (1991-2004), так і пропорційної системи (2004-2010). Прийнятий у 2010 році Податковий кодекс пропонує «малопрогресивну» шкалу оподаткування: дохід, що не перевищує десятикратного розміру мінімальної заробітної плати оподатковується за ставкою 15%, а та його частина, яка перевищує встановлені межі, - за ставкою 17%. Проте коефіцієнт Джині для України (нерівномірність розподілу доходів в суспільстві) дорівнював 36%, що більше ніж на 10% перевищує оптимальний показник. Це свідчить про необхідність запровадження більш прогресивної шкали оподаткування доходів.

Слід сказати, що для розробки досконалого механізму оподаткування, необхідно враховувати деякі особливості. По-перше, слід пам'ятати, що визначення податкової ставки має бути чітко обґрунтованим, адже завищена ставка податку на доходи фізичних осіб призводить до тінізації значної частини

доходів, а занижена ставка – до втрат доходної частини бюджету держави. З іншого боку, ставка повинна бути розрахована таким чином, щоб не знижувалась купівельна спроможність громадян, адже це неминуче призведе до зменшення сукупного попиту і економічного спаду. По-друге, необхідно звернути увагу на те, що основний податковий тягар лягає на верстви населення з середнім рівнем доходів. По-третє, доцільно враховувати вплив інфляції на доходи, так як внаслідок інфляційного зростання номінального доходу платник податку може обкладатися за вищою податковою ставкою, хоча його реальний дохід не змінюється (наприклад, втрачає право на податкову соціальну пільгу). При розробці механізму оподаткування необхідно також враховувати кількість непрацездатних членів сім'ї та усього податкового навантаження на платника (зокрема і його внески у Пенсійний фонд та фонди соціального страхування).

В Податковому кодексі дотримано більшість перелічених вимог. Так, соціальна справедливість забезпечується диференційованою податковою ставкою та використанням соціальної пільги. Платник, що утримує двох або більше дітей до 18 років, має право на соціальну пільгу. Дохід, отриманий платником податків від продажу нерухомості не частіше одного разу протягом звітного податкового року, не обкладаються податком на доходи фізичних осіб взагалі. Але поряд із цим, перелік категорій, що можуть використовувати податкову пільгу, обмежений, а трудові доходи продовжують обкладатися за вищими податковими ставками, ніж нетрудові.

Для прикладу, у Швейцарії шкала ставок податку на доходи є більш прогресивною, а у випадку із сімейними парами доходи обох членів сім'ї обраховуються разом і разом оподатковуються. При обрахунку податку враховується також сімейний стан, кількість дітей, які виховуються подружньою парою.

Враховуючи іноземний досвід при розробці механізму оподаткування, потрібно звернути увагу на: соціальний статус платників (сім'я як суб'єкт оподаткування); на незахищені верстви населення (формування справедливого

неоподатковуваного мінімуму); підсилення ролі перерозподільної функції податку на доходи фізичних осіб (прогресивна шкала оподаткування).

І.Ю. Волошина

«Фінанси», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд. екон. наук., доц. Стеценко Б.С.

НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Однією з головних макроекономічних передумов стабільного функціонування економіки будь-якої держави є ефективне інвестування коштів з метою подальшого розвитку виробничої, технологічної інфраструктури та сфери комунікацій, а отже, і зростання ВВП як основного індикатора економічного становища країни. Проте в Україні склалася парадоксальна ситуація, коли за наявності вагомих передумов для постійного розвитку вітчизняної економіки не існує ефективно функціонуючого фондового ринку, який забезпечував би перерозподіл капіталу для інноваційного зростання.

Хоча, протягом останніх трьох років було здійснено значні зрушення в становленні окремих сегментів фондового ринку – зокрема прийнято Закон України «Про акціонерні товариства», що більш ефективно захищає права міноритарних акціонерів; окрім того з березня 2009 року надано доступ фізичним особам до участі в торгах на «Українській біржі» використовуючи системи інтернет-трейдингу, проте українському ринку капіталів досі не вистачає прозорості та ліквідності. На наш погляд, проблеми фінансового ринку треба характеризувати на рівні кожного його учасника, а саме:

1) *на рівні держави:* слабка ліквідність ринку державних зобов'язань, недосконалість законодавчої бази з приводу регулювання окремих сегментів

фондового ринку, відсутність ефективної протидії використанню інсайдерської інформації та рейдерським атакам;

2) *на рівні юридичних осіб – емітентів цінних паперів*: недосконалість системи корпоративного управління – зокрема політика не виплати дивідендів, невідповідність звітності підприємств міжнародним стандартам;

3) *на рівні фізичних осіб*: відсутність інформації щодо можливостей інвестування на фондовому ринку та гарантій отримання доходів, ігнорування інтересів індивідуальних учасників основними гравцями ринку;

4) *на рівні професійних учасників*: відсутність відповідальності за невиконання вимог перед інвесторами;

5) *на рівні інфраструктури*: розпорошеність депозитарної системи, низька питома вага торгівлі цінними паперами на організаційно-оформлених ринках, відсутність процесів консолідації та універсалізації біржової торгівлі.

Як бачимо, необхідних для вирішення проблем є достатньо, проте єдиним суб'єктом, що може внести зміни, є держава. На нашу думку, відповідно до наявних проблем необхідним є здійснити наступні заходи для створення ефективного фондового ринку України:

1) створення ліквідного ринку державних боргових цінних паперів за допомогою допоміжних інститутів – маркет-мейкерів та зниження бар'єрів для входу фізичних осіб на ринок;

2) імплементація міжнародних стандартів розкриття інформації в чинне законодавство та формування культури виплати дивідендів у емітентів з одночасним розвитком організованого біржового ринку;

3) забезпечення співпраці з вищими навчальними закладами шляхом проведення тренінгів з приводу інформації щодо надання фінансових послуг;

4) створення гарантійних фондів по захисту прав інвесторів;

5) формування умов для створення центрального депозитарію;

6) знизити витрати на доступ до біржі, а також впроваджувати новітні технології та міжнародні стандарти здійснення торгівлі цінними паперами;

7) створити законодавчі передумови для розвитку похідних (деривативів);

8) унеможливити незаконне використання інсайдерської інформації.

Підсумовуючи вищесказане слід зазначити, що на даному етапі розвитку вітчизняної економіки нагально постає проблема формування ефективного та ліквідного трансформатора грошових потоків, а також інвестиційно мислячого населення для забезпечення інноваційного розвитку держави.

Л.В. Головка

«Фінанси», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д-р екон.наук, доц., проф. Тимченко О.М.

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС: НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ

Одним із основних засобів забезпечення максимально ефективного впливу держави на макро- та мікроекономічні процеси виступає податкова політика. Побудова оптимальної моделі податкової політики потребувала розробки концептуальних основ реформування податкової системи України. У травні 2010 р. було розроблено Концепцію реформування податкової системи України, на основних засадах якої мав впроваджуватися Податковий Кодекс. На сьогодні можна констатувати, що основні положення Податкового Кодексу відповідають як напрямам реформування податкової системи в цілому, так і напрямам реформування окремих податків і зборів, визначених Концепцією. Розбіжності між цими двома документами виникли лише в частині:

- реформування спрощеної системи оподаткування;
- збільшення ставки податку з доходів, що перевищують місячний максимальний розмір з/п, з якої сплачуються страхові внески до соціальних фондів.

Серед позитивних змін, які запроваджені введенням Податкового Кодексу, на нашу думку, слід відмітити такі:

- вилучення зі складу деяких малоефективних податків і зборів;
- запровадження податку на нерухоме майно (нерухомість) із включенням його до переліку місцевих податків і зборів;
- поступове зниження ставки податку на прибуток підприємств (з 1.04.2011 р. по 31.12.2011-23%, з 1.01.2012 р. по 31.12.2012 р.-21%, з 1.01.2013 р. по 31.12.2013 р.-19%, з 1.01.2014 р.-16%);
- певні зміни штрафних санкцій;
- посилення регулюючого і фіскального впливу акцизу та ін.

Серед невирішених проблем Податкового Кодексу слід виділити такі:

- недоцільне скасування окремих місцевих податків і зборів (комунального податку, податку з реклами, збору з власників собак) замість вдосконалення механізмів їх справляння;
- відсутність прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб. Так, ст.167 Податкового Кодексу вводиться підвищена ставка 17%, але продовження дії максимальної величини фактичних виплат на оплату праці найманих працівників, з яких справляється єдиний соціальний внесок - 15 мінімальних з/п, призводить до того, що за прогресивною шкалою оподатковуються лише доходи більші за 10 мін. з/п (9410 грн), але менші за 15 мін.з/п (14115 грн). Таким чином верстви суспільства з вищими доходами несуть менший тягар у частині оподаткування їхньої з/п. Наглядно це видно з рис.1.

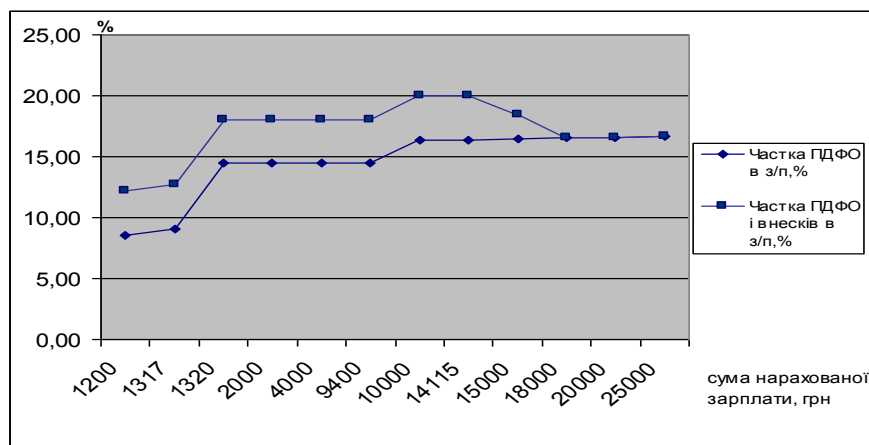

Рис.1 Рівень оподаткування з/п найманих працівників у січні 2011 р.

- продовження дії чинної спрощеної системи оподаткування, незважаючи на те, що вона є достатньо застарілою. На сьогодні доцільно було б збільшити ставку єдиного податку, збільшити граничний обсяг виручки від реалізації, у разі перевищення граничного обсягу від реалізації запровадити ставки оподаткування суми такого перевищення.
- незмінність ставки оподаткування ПДВ до 1 січня 2014 р. (на рівні 20%) замість її диференціації.

Представлені вище тези свідчать про те, що Податковим Кодексом охоплено лише частину проблемних питань. Необхідно продовжувати вживати заходи з метою проведення цілісної та системної реформи у сфері оподаткування.

Д.В. Грубесюк

«Фінанси», V курс,

Донецький національний технічний університет

Науковий керівник - канд.екон.наук., доц. Антоненко В.М.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах посткризового періоду значно актуалізувалися питання ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг, впровадження ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і т.п. На жаль, більшість українських підприємств й досі знаходяться в кризовому стані, що вимагає застосування відповідних антикризових заходів. Метою статті є теоретичне узагальнення методичних підходів до подолання кризового стану підприємств, визначення його причин та наслідків, а також дослідження механізму антикризового управління суб'єктів господарювання і стабілізації їхнього фінансового стану.

Дослідженням систем антикризового управління займалися багато учених, серед яких О.О. Терещенко, В.О. Василенко, Градов А.П., Грязнова А.Г., Іванов

Г.П., Кошкін В.І., Дмитренко А.І. та інші. Всі вони сходяться в тому, що система антикризового управління потребує подальшого розвитку з урахуванням розвитку економічних відносин [1]. При цьому особливістю антикризового управління є оперативна реакція на зміни, як поза підприємством, так і всередині нього. У такій ситуації значно зростає необхідність аналізу перспектив підприємства в цілому, у виробленні стратегії його подальшого розвитку. Тільки визначившись із довгостроковими цілями, обравши критерії оцінки результату, можна допомогти підприємству в вирішенні його проблем.

Антикризове управління підприємством – це особлива система, що відрізняється комплексним і стратегічним характером та має здатність повністю усувати тимчасові ускладнення, зафіксовані в роботі підприємства. Передусім виділимо основні принципи, на яких ґрунтується система антикризового управління – це рання діагностика кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства, своєчасність та адекватність реагування на різні кризові явища, а також повна реалізація внутрішнього потенціалу для виходу з кризи [2]. Система антикризового управління повинна набувати своїх специфічних рис на кожному з управлінських рівнів і має бути об'єднана спеціальною програмою стратегічного розвитку підприємства. Запровадження антикризового управління на підприємстві повинно бути націлене на: здійснення діагностики, яка передбачає оцінку параметрів кризової ситуації; розробку концепції подолання кризи, яка націлена на вироблення стратегічних і оперативних заходів; реалізацію цієї концепції для усунення кризи і її наслідків; вихід на намічені цілі нормального функціонування організації [3].

В антикризовому управлінні фінансова система підприємства вирішує такі задачі: антикризове фінансове планування; аналіз фінансової діяльності і фінансовий контроль; джерела фінансування, визначення можливостей залучення короткострокового та довгострокового кредитування; управління обіговим капіталом та його структурою; управління кредиторською заборгованістю підприємства.

Отже, антикризове управління має дуже важливе значення для підприємств усіх форм власності, оскільки забезпечує ефективну діяльність на основі передбачення та своєчасного реагування на негативні ситуації. Чим раніше підприємство виявить кризові явища, тим скоріш воно зможе подолати його з найменшими витратами та за короткий період часу.

Перелік посилань

1. http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-3/Kartohina_307.htm. – Картохіна Н.В. Формування сутності активного антикризового управління.
2. http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=41130 – Ходарева О. Економічний розвиток підприємства в умовах фінансової кризи.
3. <http://intkonf.org/zhadko-ao-antikrizove-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-etapi-zdiysnennya-ta-osnovni-antikrizovi-zahodi/> – Жадько А.О. Управління підприємством: сутність, етапи, здійснення та основні антикризові заходи.

Д.О. Дем'ячук

«Фінанси», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук., доц. Дегтярьова Н.В.

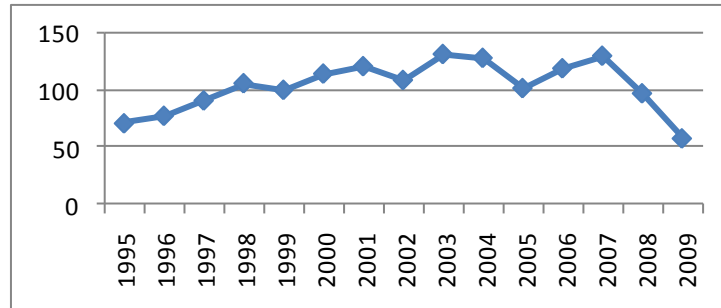
РОЛЬ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В МАКРОФІНАНСОВІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Перспективи розвитку української економіки, її макрофінансова стабілізація головним чином залежать від активізації інвестиційного потенціалу. Розглянемо проблему інвестиційного потенціалу України у взаємозв'язку з розвитком фінансового ринку.

Фінансово-інвестиційний потенціал – це сукупність фінансово-економічних чинників та передумов, які сприяють активізації інвестиційної діяльності в країні.

Слід зазначити, що стан інвестиційної сфери України на протязі майже 20 років її незалежності є незадовільним.

Динаміка інвестицій в основний капітал в економіці України 1995-2009 р.р. (у % до попереднього року) [1]

Враховуючи незадовільний стан інвестиційного процесу в Україні, доцільно поставити питання про створення “корпоративно орієнтованої” моделі фінансово-інвестиційного потенціалу замість існуючої в країні державно-бюджетної моделі [2, с.162].

На нашу думку, державні інвестиції повинні доповнювати корпоративні та приватні інвестиції, роль яких все більше зростає.

У деяких сферах вітчизняної економіки вже успішно діє український капітал. Фінансово-промислова група “Індустріальний союз Донбасу” має фінансові інтереси у вугільній промисловості, сільському господарстві, у будівництві шляхів. Значними є фінансово-інвестиційні можливості фінансово-промислових груп “Систем Інтерпайп” та Приватбанку в металургії. Корпорація “Рошен” успішно інвестує в кондитерську промисловість.

Але нинішній механізм функціонування фінансового ринку в Україні гальмує фінансово-інвестиційний процес в національній економіці.

Багато сучасних вітчизняних дослідників фінансової складової національної економіки та фінансового ринку наголошують, що український фінансовий ринок може активно сприяти інвестиційному перерозподілу фінансових ресурсів у реальний сектор національної економіки лише за умови, коли його інституції будуть забезпечувати ефективну трансформацію переважно короткострокових вкладень інвесторів у довгострокові фінансові ресурси [2, с.164; 3, с.20; 4, с.73-79; 5, с.21-29; 6, с.145]. Основні чинники, які

сприятимуть формуванню такого фінансового ринку є такі: розвиток ринку корпоративних цінних паперів з сучасними фінансовими технологіями та розвиненою інфраструктурою; державний контроль та регулювання емісії корпоративних цінних паперів.

Посиленню інвестиційної спрямованості українського фінансового ринку сприятимуть, на наш погляд, такі заходи: продаж цінних паперів під конкретні інвестиційні зобов'язання з посиленням контролю за виконанням цих зобов'язань; стимулювання використання коштів на цілі інвестування, в т.ч. з наданням певних податкових пільг інвесторам та ін. Потребує вдосконалення національна депозитарна система, яка може забезпечити надійну та прозору фінансову мобілізацію інвестиційних ресурсів.

Механізм функціонування фінансового ринку сприяє процесу капіталоутворення (нагромадження капіталу), що є необхідною передумовою інвестиційного процесу. Але для української економіки характерною рисою процесу капіталоутворення є такі фінансові потоки, які спрямовані на реалізацію вузькогрупових інтересів власників, які не збігаються з потребами зростання суспільного виробництва.

Початок такої негативної тенденції в українській економіці був закладений ще в 90-х роках в процесі приватизації. В Україні процес приватизації був перекручений та уповільнений, і взагалі пройшов як процес “прихватації” державного майна, так як в процесі приватизації вирішувалися не питання розвитку національної економіки, а проблеми формування олігархічних кланів. Оскільки приватизація в Україні не сприяла легалізації капіталу і власності, а, навпаки, створила тіньовий бізнес, то така неефективна приватизація сформувала антиінвестиційний клімат, що означає відсутність зацікавленості в інвестуванні як з боку вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Необхідно наголосити на негативних чинниках розвитку корпоративного сектору економіки України, на відсутність цивілізованого механізму реалізації акціонерної власності, на слабкість стимулів інвестиційної діяльності.

Багато вітчизняних дослідників корпоративного сектору економіки пострадянських країн зазначають, що понад 90% загального обороту акціонерного капіталу здійснюється “в тіні” за межами організованих торговельних майданчиків [2, с.168-169; 7, с.55; 8, с.4-11]. Типові порушення в сфері корпоративних фінансів: незаконні додаткові емісії акцій; відсутність реєстрації емісії в органі з управління ринком цінних паперів; нелегітимне обрання керівництва товариства і т.ін.

Недоліки акціонерної власності поєднуються в Україні з неефективністю національного фінансового ринку. Залишається низькою прозорість фінансово-господарської діяльності акціонерних товариств, деформований механізм ціноутворення акцій, що сприяє тіньовим схемам їх реалізації, Дрібні акціонери майже не мають можливості реалізувати свої права власників[2, с.170; 8, с.4-11].

Таким чином, без сумніву, стан фінансово-інвестиційного потенціалу України тісно пов’язаний з механізмом функціонування та рівнем розвитку фінансового ринку. Дотримання цивілізованих “правил гри” на фінансовому ринку різними суб’єктами економіки (акціонерними товариствами, комерційними банками, учасниками фондової біржі, інвестиційними компаніями, іншими фінансовими посередниками) під чітким державним та суспільним контролем буде сприяти поживавленню інвестиційних процесів, що особливо важливо для України, оскільки “запуск” фінансово-інвестиційного механізму є необхідною передумовою макрофінансової стабілізації національної економіки.

Література:

- 1.Розраховано автором по даним Держкомстатистики України:
www.ukrstat.gov.ua
- 2.Смагін В.Л. “Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформаційної економіки”: К., КНЕУ.- 2008.

3.Смагін В.Л. Фінансовий ринок в трансформаційній економіці: закономірності формування та розвитку: Автореферат дисертації на здобуття наукового звання доктора економічних наук: К.: 2010 р.

4.Корнєєв В.В. Інвестиційна спорідненість приватизації і фондового ринку // Фінанси України. 2002- №4.

5.Корнєєв В.В. Еволюція і перспективи фінансового ринку України // Економіка України.- 2007.- №9.

6.Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти).- К.: КНЕУ, 2005.

7.Батура О., Корягіна Т. Корпоративний капітал в умовах становлення і розвитку ринкових відносин в Україні // Економіка України. - 2004.- №10.

8.Гальчинський А. Проблеми демократизації економіки // Економіка України.- 2005.- №11.

М.О. Дрига

«Облік і аудит», VI курс,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник - канд.екон.наук.,доц. Кащенко Н.Б.

ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі формування в Україні соціально орієнтованої економіки європейського типу особливу актуальність здобуває проблема соціально-економічного розвитку держави. Невідкладним завданням при цьому стає не тільки досягнення рівня економічного розвитку провідних країн, але й значне підвищення життєвого рівня українського населення як основного елемента соціально-економічної системи держави.

Методологічному і науково-прикладному дослідженню соціально-економічних проблем розвитку економічних систем присвячені праці таких відомих зарубіжних і вітчизняних учених-економістів, як Ф. Бергер, С. Брю,

Ю. Брігхем, Л. Гітман, С. Бузановський, Л. Владимірова, В. Забродін, Р. В. Балабан, Т. В. Гардашук, Т. П. Дубас, Л. А. Дубровіна, О. Я. Калакура, С. І. Кіреєв, В. А. Нікіфорова, Л. В. Шинкарук, та ін. Дослідження наукових робіт цих авторів та стадистичної інформації дозволяє визнати, що на сьогоднішній день Україна вже має деякі зміни у соціально-економічній сфері, разом з тим, вважаємо, що країні все одно потрібні реформи комплексного характеру.

На основі офіційних даних міжнародних інституцій, статистичних відомств та оцінки експертів щодо макроекономічної ситуації (в умовах глобальної фінансово-економічної кризи) в окремих регіонах та країнах світу, Україна увійшла до кола країн-лідерів за темпами падіння ВВП і промислового виробництва, скорочення обсягів експорту та імпорту, поширення інфляційних процесів, скорочення інвестицій та девальвації національної валюти й опинилася серед найбільш постраждалих країн за темпами економічного спаду. Так, за результатами досліджень Heritage Foundation, Україна займає 164-те місце у рейтингу економічних свобод серед 179-ти країн світу, а в Європі - останнє. Серед європейських країн бідніші за нас лише Молдова та Албанія. Згідно з даними Міністерства фінансів, за 10 місяців 2010 року головною загрозою для економіки країни став дефіцит державного бюджету, який склав 56,6 млрд. грн.

За умов нинішньої деградації для України важливо вже сьогодні (як це роблять Китай, Індія, Франція та Росія) започаткувати модернізацію економіки на засадах інноваційного розвитку. Реалізація «модернізаційного стрибка» потребує необхідних ресурсів (інноваційні досягнення і вільні кошти) та інвестиційно-мотиваційного облаштування (націленість інститутів державної влади на майбутнє, на реалізацію довгострокової стратегії).

Потужні довгострокові мотивації, які «перекриють» мотиви швидких прибутків, мають створити не лише самі стимули (податки, субсидії, прискорена амортизація тощо), а й націленість сукупності інститутів на сприяння інноваціям. В свою чергу, для успіху у сфері інновацій необхідно

оздоровити соціальну, а також моральну сферу, тобто радикально змінити на краще життєвий клімат у країні.

Сучасна Україна в економічному вимірі повинна динамічно нарощувати частку інтелектуального продукту в національному виробництві та практично визначати інноваційність як домінуючу модель розвитку, а в соціогуманітарній сфері пріоритетним має бути максимальне розкриття потенціалу кожної людини і соціуму загалом, створення сприятливих умов для реалізації інтелектуальних, культурних, духовних можливостей людини і нації. Передусім держава зобов'язана формувати політику можливостей для людини як головного національного ресурсу в освіті, науці, культурі, в її професійній реалізації взагалі, забезпечувати при цьому адресність охорони здоров'я та соціального захисту, впроваджувати пріоритети здорового способу життя, гармонізації людського і природного середовища, підтримки сім'ї та сприяння народжуваності.

А.Д. Д'якова

*«Міжнародна економіка і менеджмент», III курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет*

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,ст.викл. Сущенко О.М.

МАКРОФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1. За визначенням Гаррі Дж. Скіназі (Департамент фінансів Міжнародного валютного фонду), фінансова стабільність є «здатністю фінансової системи забезпечити ефективний розподіл фінансових ресурсів, управляти фінансовими ризиками та створити умови для її функціонування в умовах кризових явищ». При цьому автор виділяє основні принципи макрофінансової стабілізації: забезпечення ефективного розподілу суспільного продукту, обмеження

негативного впливу кризових явищ, узгодження цілей фінансової політики та усунення негативного впливу фінансів на реальну економіку [1, Р. 100-101].

2. Саме збільшення частоти та глибини кризових явищ у світовій та вітчизняній економіці спонукає до детального аналізу причин останньої фінансової кризи, вироблення ефективних заходів з попередження наступної та обмеження її негативного впливу на вітчизняну економіку.

В основі останньої кризи лежать декілька причин. По перше, це сама сутність та моральна слабкість людини – жадібність. Саме на егоїзмі, жадібності та важливості соціального статусу людини в суспільстві грали маркетингові відділи компаній, рекламні та піар агенції – вони створили бульбашку брендів, тобто продавали повітря. За свідченням П. Кругмана (лауреат Нобелівської премії з економіки), причиною кризових явищ в економіці є бажання людини накопичувати ресурси, що за умов функціонування обмеженої кількості грошових знаків призводить до поступового їх «вимивання» з обігу [2, Р. 16]. Про жадібність також свідчить те, що 90 % капіталів володіють 5 % населення планети.

3. Друга причина – банківський сектор. Регулюючі структури просто втратили над ним контроль. Банки почали видавати кредити всім бажаючим. Тут до них підключилися фінансові посередники і створили величезний ринок деривативів, за яким нічого не стояло – ні активів, ні товарів – одне чесне слово. Цей ринок збільшив глибину прірви фінансової кризи в декілька разів. Так, за даними Банку міжнародних розрахунків, напередодні фінансової кризи обсяги неорганізованого ринку похідних цінних паперів сягнули 600 трлн. дол. (що майже в десять разів більше світового ВВП).

4. Взагалі, одна з основних причин кризи – це те, що гроші вже вичерпали себе. Гроші перестали бути втіленням реального багатства, що призвело до безконтрольного маніпулювання їх цінністю. Свідченням цього і є розпочаті між країнами світу валютні війни.

5. В цьому контексті дуже актуально звучить тема заміни грошей на енергетичні одиниці. Не можна заперечувати внутрішній зв'язок між

економічним добробутом та якістю і доступністю природних ресурсів, станом екосистеми. Межі економічного закону зростання знаходяться не в виробничих відносинах, а в фізичних та екологічних.

Так, один з прихильників біофізичної економіки – Ф. Содді (лауреат Нобелівської премії з хімії) – стверджував, що багатство підкорюється законам фізики, а борги тільки законам математики, це є причиною виникнення фінансових криз. Він зазначав, що у певній точці борги будуть переважати багатство, призводячи до колапсу банківської системи [3, Р. 40].

6. Таким чином, можна побачити зв'язок фінансів не тільки з природничими науками, а й психологією, соціологією, що змушує враховувати ці особливості при виробленні ефективної фінансової політики.

Література

1. Schinasi, Garry J. Safeguarding financial stability: theory and practice / Garry J. Schinasi. – Washington, D.C.: IMF, 2005. – 313 p.
2. Krugman, Paul. The return of depression economics / Paul Krugman. – NY: W.W. Norton & Company, Inc., 2009. – 191 p.
3. Soddy, F. The role of money: what is should be, contrasted what it has become // Frederick Soddy / Volume 3. – London: Routledge, 2003. – 231 p.

Я. Живалович

«Фінанси», III курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,проф. Гапонюк М.А.

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Проблеми реформування вітчизняної пенсійної системи в цілому і розвитку недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, всебічно розглядаються в працях вітчизняних учених, але досвід його функціонування

визначає низку нагальних проблем. Так, ще не сформовано остаточно законодавчо-нормативне забезпечення, не розвинуті фінансові інструменти, спроможні перетворити пенсійні активи в ефективний інвестиційний ресурс, існують сумніви в надійності механізмів захисту пенсійних вкладів від інфляції та різного роду зловживань[5].

Станом на 30.09.2010р. зареєстровано 102 недержавні пенсійні фонди (далі - НПФ) та 43 адміністратори НПФ в Україні.[1]

Загалом існуюча в Україні система недержавного пенсійного забезпечення дуже консервативна і негнучка, що значною мірою пояснюється досить жорстким державним регулюванням. Її розгортання стримується також низьким рівнем доходів у переважної більшості населення, непрозорістю відносин власності, слабкою соціальною свідомістю роботодавців, необізнаністю та недовірою громадян, нерозвинутістю ринкової інфраструктури тощо. У нинішній ситуації державі й суспільству надзвичайно важливо визначитися із соціально-економічними пріоритетами, зокрема, щодо перспектив недержавного пенсійного забезпечення[6].

Звичайно, корпоративні або інші групові пенсійні системи зручніші й вигідніші не лише для установ недержавного пенсійного забезпечення. Вони мають суттєві переваги і для їхніх учасників, адже ризик, пов'язаний з успішністю пенсійного фонду, та адміністративні витрати в даному випадку бере на себе роботодавець. Слід також урахувати, що переважна більшість населення (навіть у розвинутих країнах) мало обізнана у фінансових питаннях, слабо орієнтується у фінансових інструментах та ризиках. Проте проблема групових пенсійних систем - відсутність або обмеження можливості працівників самостійно обирати пенсійний фонд чи конкретний вид контракту, залежність від лояльності та добросовісності роботодавця. Як показує досвід Казахстану, за нерозвинутого конкурентного середовища домовленості між роботодавцями та пенсійними фондами часто ґрунтуються на особистих інтересах чи зв'язках, а не на конкурентних перевагах того чи іншого фонду. Спільною проблемою для групових пенсійних систем є небезпека

дискримінації працівників: роботодавці можуть надавати вигідніші умови для висококваліфікованих осіб, а молодший персонал - утримувати на мінімумі або взагалі без доступу до пенсійних програм. Це явище характерне навіть для високорозвинутих країн. З точки зору державного регулювання, в даному напрямі важливо забезпечити для громадян максимально широкі можливості вибору форми і способу участі в пенсійному страхуванні[3].

Таким чином, розвиток приватного пенсійного забезпечення набуває особливої актуальності також через зміни в характері зайнятості, пов'язані із становленням гнучкого ринку праці та притаманними йому рисами (поширення нестабільних, нестандартних форм трудових відносин, висока професійна і територіальна мобільність, короткострокові чи тимчасові трудові угоди тощо). Гнучкий ринок праці потребує адекватної перебудови соціального захисту працівників, її переорієнтації з державного забезпечення на страхові та ринкові засади. Усе це зумовлює перспективність розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Література:

1. Звіт ДКЦПФР, офіційний сайт www.ssmsc.gov.ua
2. Закон України « Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057 від 9 липня 2003 року.
3. Момотюк Л.Є. Роль недержавних пенсійних фондів у системі пенсійного забезпечення // Фінанси України. - №5. - 2006. – С. 75-80.
4. Сандлер Д. Особливості впровадження системи недержавного пенсійного забезпечення // Віче. – 2007. - № 21-22. – С. 42-44.
5. Ткаченко Л. Перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення // Економіка України. – 2007. - № 11. – С. 89-95.
6. Флорескул Н.Л. Роль недержавного пенсійного забезпечення в соціальному захисті громадян України // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. - № 1. – С. 150-155.

Ю.А.Засадна

«Фінанси і кредит», VI курс,

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник - канд.екон.наук., доц. Шкварчук Л.О.

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

В сучасних умовах проблема формування ефективної соціальної політики України залишається однією з найскладніших. Найбільш проблемною її сферою є пенсійне забезпечення, яке в цілому спрямоване на матеріальне забезпечення пенсіонерів. Виконання даного завдання реалізується в Україні неповною мірою. Причинами такого стану справ є: 1) значна частка населення пенсійного віку; 2) значне число найманих працівників не сплачують внески до Пенсійного фонду; 3) нерозвинутість системи недержавного пенсійного страхування. Здійснення пенсійної реформи в Україні передбачає збільшення пенсійного віку, обмеження на встановлення максимального розміру пенсії, підвищення мінімального стажу, що спрямовано на подолання перших двох причин незадовільного стану пенсійного забезпечення виділених нами.

Добровільна накопичувальна система в Україні представлена недержавними пенсійними фондами (НПФ) – неприбутковими організаціями, що функціонують та провадять діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь своїх учасників із вкладенням коштів у пенсійні активи та управління ними. За даними офіційної статистики, робота НПФ супроводжувалася позитивними показниками навіть у час фінансової кризи, лише наприкінці 2009 – на початку 2010 рр. простежується негативна динаміка деяких показників. Аналіз діяльності НПФ за останні 5 років (2006-2010 рр.) показав, що кількість укладених пенсійних контрактів зросла більше ніж у 2 рази (з 30,6 до 66,9 тис.шт.); кількість НПФ зросла у 1,9 разів (з 54 до 109 НПФ від 2006 до 2009 року і 103 НПФ на кінець 2010 року). Однак, незабезпеченість

достатньою інформацією про діяльність НПФ громадян, їхня недовіра до недержавних установ, пояснюють незначну частку добровільної накопичувальної системи у трирівневій пенсійній системі України.

На прикладі системи добровільного пенсійного страхування США, де здійснюють приватні пенсійні внески за місцем роботи, особисті пенсійні рахунки та пенсійні внески до страхових компаній, робимо висновок, що майбутній пенсіонер може щонайменше потроїти свою пенсію, докладючи при цьому мінімальні зусилля. Адже приватні пенсійні внески за місцем роботи найчастіше здійснюють працедавці. Ці кошти для найманого працівника можна розцінювати як додаткову заробітну плату. За допомогою особистих пенсійних рахунків, громадянин може самостійно контролювати рівень майбутніх пенсійних виплат: «більше сплачує – більше отримуватиме». Аннуїтетні внески здійснюються страховими компаніями на особистий рахунок застрахованого.

Світовий досвід застосування добровільної системи недержавного пенсійного страхування і широка її підтримка з боку населення засвідчує великий позитивний вплив на економіку в цілому у вигляді залучення тимчасово вільних коштів НПФ як довгострокових інвестицій. Останні роки характеризуються кризою сучасної світової пенсійної системи, що пов'язують з непередбачуваністю і важко прогнозованістю фондового ринку, через який вона і здійснюється. Проблеми американських та європейських пенсіонерів виникли через практичну відсутність обмежень щодо діяльності пенсійних фондів на фінансових ринках.

Опираючись на проведений аналіз переваг та недоліків сучасного функціонування НПФ України та міжнародного досвіду, можна зробити наступні пропозиції щодо активізації недержавного пенсійного страхування в Україні: 1) створити систему державних гарантій НПФ для позиціонування їх у громадян як надійного фонду зберігання коштів; 2) забезпечити належний контроль за дотриманням передбачених обмежень на інвестування коштів у корпоративні цінні папери; 3) розробити заходи з реалізації принципів діяльності НПФ, таких як: достатність, стабільність, професійна

добропорядність. Реалізація зазначених напрямків дозволить підвищити рівень соціальної захищеності населення.

Р.В. Касьяненко

«Фінанси», V курс,

Національний університет «Острозька академія»

Науковий керівник – викл. Хмарук Ю.В.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Ми проаналізували стан ринку місцевих запозичень і виявили низький рівень його розвитку, незначну частку його у ВВП, органи самоврядування здійснюють місцеві позики переважно у формі випуску облігацій, котрим властиві такі риси: 1) зниження вартості запозичень; 2) відсутність негативних перерозподільчих ефектів; 3) фінансування інвестиційних проєктів; 4) сприяння міжнародному руху капіталів; 5) сприяння трансформації заощаджень населення в інвестиції. Однак через недосконале законодавство та відсутність чіткої системи відповідальності органів місцевого самоврядування за формування і використання місцевих бюджетів збільшення розмірів місцевого боргу може призвести до ряду негативних економічних наслідків, а саме: 1) створення перманентної заборгованості внаслідок неефективного використання залучених ресурсів та високої вартості запозичень; 2) зростання соціальної напруги у регіонах через недостатнє фінансування базових соціальних потреб громади; 3) ризик перекладання відповідальності за зобов'язаннями місцевих бюджетів на Державний бюджет тощо.

З метою вдосконалення нормативно-правової бази цієї сфери діяльності Міністерство фінансів України розробило Проект закону України «Про місцеві запозичення і місцеві гарантії». Провівши оцінку Проекту закону ми визначили, що він передбачає посилення обмежень на випуск місцевих позик і збереження

процедури погодження місцевих позик. З іншого боку, процесу виконання боргових зобов'язань місцевих органів перед кредиторами приділяється недостатньо уваги, не передбачено чіткого транспарентного механізму врегулювання боргових вимог кредиторів у випадку місцевих дефолтів. Пропонуємо змінити акцент проекту закону з регламентації випуску позик на виконання зобов'язань перед кредиторами. Помірні обмеження на випуск місцевого боргу мають поєднуватися із становленням чіткого механізму врегулювання вимог кредиторів та забезпеченням відповідальності місцевих органів за виконання своїх фінансових зобов'язань. Також, ми пропонуємо скасувати процедуру погодження місцевих позик і замінити її процедурою реєстрації. Реєстрація спростить процедуру випуску місцевих позик і зробить її більш прозорою. Ми рекомендуємо доповнити проект чіткою нормою щодо можливості здійснення місцевих запозичень виключно з інвестиційними цілями, що унеможливилюватиме проїдання запозичених коштів через фінансування поточних витрат. Ми пропонуємо надати можливість органам місцевого самоврядування використовувати доходи місцевих бюджетів у якості застави місцевих позик і встановити черговість для різних об'єктів застави. У першу чергу, для забезпечення фінансування інвестиційних проектів у галузі інфраструктури у якості об'єктів застави мають бути запропоновані доходи від реалізації проектів. Далі - ринкові фізичні активи. У третю чергу - надходження до загального фонду місцевих бюджетів, коли надходження від продажу фізичних активів є недостатніми. Водночас, Законом має визначати чіткий механізм врегулювання дефолтів. Спершу, боргові зобов'язання мають виконуватися за рахунок реалізації об'єктів застави. Далі можливе застосування загальних доходів місцевих бюджетів для задоволення боргових вимог, відповідно до умов кредитного договору тощо. Важливою для розвитку ринку місцевих запозичень є його інституціоналізація.

Отже, доцільним є створення необхідних державно-правових умов розвитку ринку, визначення об'єктів застави за запозиченнями, форм їх гарантування, створення умов для місцевих запозичень в іноземній валюті,

податкового стимулювання нерезидентів, утворення спеціальних та цільових фондів ОМС для забезпечення та погашення місцевих запозичень, вдосконалення порядку реєстрації інформації про випуск облігацій місцевих позик, розширення переліку емітентів місцевих облігаційних позик, проектного використання запозичених коштів, обмеження сукупного муніципального боргу тощо.

І.В.Кисельова

«Фінанси», IVкурс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,доц. Малік Є.О.

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах змін тенденцій розвитку світової економіки людство вже не має права ставитись до природи як споживач і розглядати її як склад сировини. Сьогодні актуальним завданням є створення такої системи функціонування виробництва, яка б забезпечила розвиток економіки України і водночас захистила навколишнє середовище від наслідків техногенної діяльності людини. Екологізація економіки – одна із головних проблем сучасного суспільства.

Функціонування економіки в межах глобальної еколого-економічної системи повинно ґрунтуватись на закономірностях розвитку природних процесів. Варто відзначити, що історично першим з'явився термін "екологічно стійкий розвиток" і тільки згодом почали використовувати термін "стійкий розвиток". Аналізуючи в цьому плані принципи нової парадигми розвитку, можна зробити висновок, що задоволення постійно зростаючої різноманітності матеріальних і духовних суспільних потреб людей, можливе тільки за однієї умови – якщо одночасно буде відбуватися підвищення продуктивності екосистем при забезпеченні їх стійкості.

Часто під поняттям екологізації економіки розуміють екологізацію виробництва, тому розглядаються такі її напрями:

- зміна галузевої структури виробництва;
- кооперування різних виробництв з метою створення замкнутих циклів;
- ресурсозберігаючі і маловідходні технології;
- безвідхідні технології;
- технології утилізації відходів;
- екологічно чисті продукти;
- технології очищення.

Розглядаючи актуальну проблему екологізації економіки як інструменту сталого розвитку, не можна оминати увагою одну із важливих її складових, а саме екологізацію зовнішньоекономічних відносин. Нагальна потреба екологізації міжнародних економічних відносин України диктується передусім національними інтересами та її прагненням увійти в європейський і світовий економічний простір. На цьому просторі щораз жорсткішим стає екологічний імператив. Екологічна сертифікація технологій, товарів і послуг є обов'язковим атрибутом конкурентоспроможності кожного з учасників міжнародного поділу праці.

Також важливо розглянути господарський, правовий механізм і екологічну свідомість в процесі розгляду екологізації економіки. А саме національні стратегії екологічного розвитку, які мають базуватися на концепції поетапного здійснення процесу екологізації в залежності від пріоритетності заходів і їхньої еколого-економічної ефективності.

Нинішню економічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом тривалого періоду через нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу України. Для оптимального регулювання елементів екологічної і економічної взаємозалежності необхідно зменшити кількість виробничих відходів до мінімуму, налагодити їх переробку, докорінно поліпшити всю систему

природокористування, запроваджувати матеріало- та енергоощадні технології, налагодити ефективне міжнародне співробітництво.

Н.Г. Комар

«Фінанси», IV курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук., ст. викл. Сибірянська Ю.В.

ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Хронічна нестача грошових коштів у органів місцевого самоврядування та недостатність власних дохідних джерел стали проблемою загальнодержавного значення. Як відомо, надходження місцевих бюджетів складаються з трьох частин: власних, переданих податків (зборів) та міжбюджетних трансфертів. Самостійність місцевих органів самоврядування забезпечується саме за рахунок власних надходжень місцевих бюджетів, тому зосередимо увагу на дослідженні місцевих податків і зборів та їх зміні у результаті прийняття Податкового кодексу.

До прийняття Податкового кодексу в Україні діяли 2 місцевих податки (податок з реклами та комунальний податок) та 12 зборів. Проте, не зважаючи на таку кількість, вплив їх на формування місцевих бюджетів був незначний – близько 2% всіх податкових надходжень. Отже, існуючі до 2011 року місцеві податки і збори не були вагомою дохідною базою місцевих органів влади та не сприяли зміцненню їх самостійності. Тому необхідно було кардинально змінити цю ситуацію. Позитивним етапом у цьому є прийняття Податкового кодексу, який має розширити дохідну базу місцевих бюджетів, кардинально змінити саму систему місцевих податків і зборів, виключивши з неї малоефективні і затратні в адмініструванні податки і збори.

З 2011 року в Україні до складу місцевих податків і зборів належать: податок на нерухоме майно (нерухомість); єдиний податок; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір. Зміни в структурі місцевого оподаткування зумовлені рядом причин, зокрема:

- ✓ витрати на адміністрування деяких раніше існуючих місцевих зборів перевищували надходження від них (наприклад, збір із власників собак);
- ✓ значну частину зборів не можна було запровадити у більшості територіальних одиниць через відсутність відповідних об'єктів оподаткування (зокрема курортний збір, збір за участь у бігах на іподромі).
- ✓ незначне фінансове значення місцевих податків і зборів для бюджетів місцевого самоврядування. Протягом останніх років відбувалося постійне зниження частки місцевих податків і зборів у структурі податкових надходжень місцевих бюджетів (з 3,1% у 2004 р. до 1,4% у 2009 р.) та у сукупних доходах місцевих бюджетів (з 1,4% у 2004 р. до 0,8% у 2009 р.).

На противагу цьому, у більшості розвинених країн місцеві податки становлять значну частку податкових надходжень місцевих бюджетів і їх питома вага постійно зростає. Так, в Японії їх частка у податкових надходженнях становить 35%, Великобританії – 37%, Німеччині – 46%, Франції – 67%, у США – 66%. Основну роль у країнах із розвинутою ринковою економікою відіграють майнові місцеві податки, у першу чергу на нерухоме майно фізичних та юридичних осіб і на землю (так, у США за рахунок податків на майно формується близько 45% сукупних доходів місцевих бюджетів, у Франції – 40%)

Виходячи з цього, основу місцевого оподаткування в Україні повинні становити майнові податки. Податковим кодексом нарешті введено податок на нерухоме майно, який є податком на власність. До цього в Україні у складі місцевих податків і зборів не було податків на власність, надходження від яких

у більшості європейських країн становлять в середньому майже 1% ВВП. Відомо, що податки на власність відповідають засадам справедливого оподаткування, адже володіння певною базою оподаткування є ознакою певного рівня доходів. Оподаткування таких цінностей не суперечить вимозі щодо врахування платоспроможності платників. Податки на нерухомість мають характерні особливості, які роблять їх зручними для використання у складі місцевих податків. Зокрема, нерухомість неможливо приховати або перемістити на іншу територію. Отже, зводяться до мінімуму прагнення платників, спрямовані на ухилення від сплати податку, що робить цей податок стабільним джерелом доходів місцевих бюджетів. Це також підтверджує досвід європейських країн. Крім того, саме на місцевому рівні простіше обліковувати, оцінювати та спостерігати за всіма змінами щодо бази оподаткування даним податком. Проте, зважаючи на базу оподаткування податку на нерухоме майно в Україні та його ставку, навряд чи він матиме суттєве фіскальне значення, особливо в невеликих населених пунктах та містах.

Отже, можна зробити висновок, що із прийняттям Податкового кодексу відбулися позитивні зміни у складі місцевих податків, хоча ряд питань залишилися не вирішеними, зокрема: як і раніше не надано прав органам місцевого самоврядування запроваджувати на своїй території власні податки та збори, що призводить до незацікавленості їх у додатковому залученні коштів від справляння загальнодержавних податків і зборів; до власних доходів місцевих бюджетів доцільно було б включити також податок на землю та екологічний податок, які є загальнодержавними, хоча частково вони і зараховуються до доходів місцевих бюджетів. До того ж сьогодні складно відповісти на питання щодо достатності надходжень від нових податків і зборів до доходів місцевих бюджетів. Наслідки нововведень можна буде оцінити лише по закінченню звітного року.

Т.С.Косенко

«Фінанси», VI курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - ст. викл. Степура М.М.

ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ СПРОЩЕНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

2010 рік знаменувався для України рядом кардинальних і значних змін. Одним з найбільш важливих питань було прийняття Податкового Кодексу. В Україні, як і у будь-якій іншій країні всі нововведення проходять досить «болюче», особливо якщо вони стосуються соціальної сфери населення. Головною метою запровадження нового Податкового кодексу є досягнення вищого рівня соціальної справедливості в суспільстві, рівності всіх перед законом. Одним з шляхів досягнення цієї мети є забезпечення однакового підходу до суб'єктів господарювання (юридичних, фізичних осіб, в тому числі нерезиденти) під час визначення прав і обов'язків щодо сплати податків і зборів. Тому питання ролі спрощеної системи оподаткування у цій перебудові є досить актуальним у наш час.

Спроби реформи єдиного податку викликали у населення масу обурення та зневіри до теперішньої влади. Дану проблему розглядали такі сучасні науковці як Єфименко Т.І., Лондар С.Л. та багато інших.

Вони визначають, що в умовах фінансової кризи податкове регулювання стало одним із головних важелів державного впливу на підтримку як реального, так і фінансового секторів економіки, забезпечення більш збалансованого співвідношення фіскальної і регулюючої функції єдиного податку.

Фіскальна складова базується на економічній ефективності та адміністративній простоті. Податковий кодекс України викликав багато дискусій і неоднозначних підходів, передусім у сфері адміністрування податків,

а також щодо спрощеної системи оподаткування. Тому акцент було зроблено саме на цих складових реформи податкової системи.

Регулююча або стимулююча функція полягає у тому, що рівень податкового навантаження(зокрема у контексті спрощеної системи) є головним критерієм традиційного макроекономічного регулювання та залежить від соціально-економічного устрою держави. Тобто розглядається вплив і роль держави у системі податкових реформ та її взаємодія з окремо взятим суб'єктом.

Втім, за будь-яких обставин, на думку Дж. Стігліца перехід від ідеології протистояння влади, громадянина і бізнесу до партнерських відносин на основі врахування взаємних інтересів, як правило, усуває низку обмежень щодо державної політики.

Отже, у соціально-економічній і політичній сферах України відбуваються істотні перетворення. Одним із важливих завдань, що стоять перед державою є створення ефективної системи оподаткування, яка дасть змогу гармонізувати інтереси держави і платників податків, знизити рівень податкового навантаження та майнової нерівності в суспільстві.

Незважаючи на численні позитивні та негативні сторони такої реформи, можна сказати, що лише системне впровадження норм Податкового кодексу дасть змогу істотно зменшити ризики після кризової стагнації та крок за кроком підвищувати довіру суспільства до податкової служби та їх діяльності, а також запобігатиме корупції, формуванню непрозорих схем адміністрування податків і зборів.

Отже, на мою думку, реформування фінансової системи, що полягає у вдосконаленні системи оподаткування, зокрема визначення подальшої долі єдиного податку є досить важливим питанням як для держави в цілому, так і для окремо взятого суб'єкта.

І. П. Котелевська

«Облік та аудит», V курс,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник - канд. екон. наук., доц. Цуканова О.В.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

На сьогодні існує значна кількість видів методів управління портфелем цінних паперів, які побудовані на досягненні мінімального ризику інвестування при визначеному рівні дохідності фінансового інструменту. Інвестор повинен визначити чіткі цілі інвестування та отримати максимальний прибуток. Усе це зумовлює практичний інтерес до пошуку оптимального методу управління портфелем, що підтверджує актуальність обраної теми.

Головною метою кожного інвестора при формуванні портфеля цінних паперів є оптимальне співвідношення між ризиком і доходом. У роботах Г. Марковіца, який заклав основи сучасної теорії формування портфелів цінних паперів, зазначено, що інвестор може досягти зменшення ризику при тому ж самому рівні сподіваної дохідності шляхом розподілу капіталу між різними видами цінних паперів і тим самим може скористатися вигодами. Дослідження існуючих методів управління портфелем цінних паперів дозволило встановити, що саме метод диверсифікації, згідно якого інвестор включає до складу портфеля різноманітні цінні папери з різними характеристиками, відповідає системі параметрів Г. Марковіца «ризик-дохідність».

Для інвестора, що має диверсифікований портфель, головним моментом залишається хеджування ризиків. Для цього, з нашої точки зору, доцільно обирати стратегію страхування портфеля за допомогою придбання опціонів на право продажу фондового індексу.

Стратегію страхування портфеля за допомогою придбання опціонів «пут» (право продажу) фондового індексу було розглянуто на прикладі вітчизняного

індексу ПФТС. Так, придбання контракту на продаж індексу забезпечує страхування ризику зниження вартості портфеля. Проаналізовано два випадки – сприятливий та несприятливий для інвестицій у портфель ПФТС, встановлено, що будь-яке зменшення вартості портфеля компенсувалось виграшем за опціонним контрактом.

Російські-вчені економісти, а саме Кудрявцев М.А., Корольов А.Ю. запропонували модель формування оптимального інвестиційного портфелю при одночасному урахуванні показників дохідності, ризиків (відображено дисперсією) та кореляцією рядів динаміки цін:

$$q_i^t = p_i^t \times r_i^t \times cor_i^t \quad (1)$$

де p_i^t - зміна ціни цінного паперу i -ї корпорації; r_i^t - ризик цінного паперу (визначається на базі дисперсій); cor_i^t - коефіцієнт, який характеризує кореляцію між цінами на цінні папери.

На нашу думку, ця модель є недосконалою і потребує додаткових перетворень. Так доцільним є врахування впливу фактору хеджирування ризиків. У вищезазначену формулу необхідно ввести коефіцієнт страхування портфеля за допомогою придбання опціонів (h_i^{ro}). Таким чином, модель повинна мати наступний вигляд:

$$q_i^t = p_i^t \times r_i^t \times cor_i^t \times h_i^{ro} \quad (2)$$

де h_i^{ro} – коефіцієнт хеджирування ризиків за допомогою придбання опціонів, який визначається як добуток між змінами значення індексів на вартість опціону.

Застосування даного коефіцієнту дає можливість забезпечити хеджирування системного ризику, пов'язаного з коливанням вартості активів на ринку в цілому. Це дозволить підвищувати якість і оперативність ухвалення управлінських рішень в умовах нестабільності українського ринку, зменшувати імовірності втрат та забезпечувати максимізацію прибутку інвестора.

М. А. Кравченко

«Фінанси», VI курс,

Донецький національний університет

Науковий керівник - канд. екон. наук. Чорна О.М.

КОНЦЕПЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження механізму державного регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання обумовлена тим, що на сучасному етапі основним критерієм ефективного розвитку є якість й швидкість впровадження новітніх інформаційно-технологічних систем і управлінських підходів шляхом відповідної спрямованості інноваційної політики. Незадовільний стан інноваційної діяльності в Україні потребує вдосконалення управління цією сферою.

Проблеми вибору форм, методів і заходів управління інноваційною діяльністю досліджували багато вітчизняних і зарубіжних науковців: Ю.Бажал, Г.Гвішіані, П.Друкер, Д.Кейнс, А.Кузнєцова, О. Лапко та ін. Однак поза увагою залишилися необхідність урахування багаторівневого характеру управління інноваційними процесами і, відповідно, обґрунтування концепції механізму державного регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Метою дослідження є впорядкування в єдиний комплекс методів, форм і заходів державного управління інноваційною діяльністю, що сприятиме підвищенню ефективності національної економіки. Для результативного управління інноваціями на макрорівні необхідно забезпечити належне фінансування інноваційних проектів, заохочення працівників-розробників інновацій, узгодження нормативно-правового аспекту управління інноваціями. Серед критеріїв ефективного розвитку виробництва та створення нової наукоємної та високотехнологічної продукції - підвищення питомої ваги

підприємств – користувачів інноваційних продуктів, збільшення прибутку від використання винаходів, моделей, промислових зразків, розширення масштабів виробництва. Для зменшення кількості документів, зовнішніх і внутрішніх зв'язків необхідно створити інтегровані системи управління відповідно до вимог міжнародних стандартів (стандарти серії ISO900, 14000, 9001, серії OHSAS18000, серії SA8000).

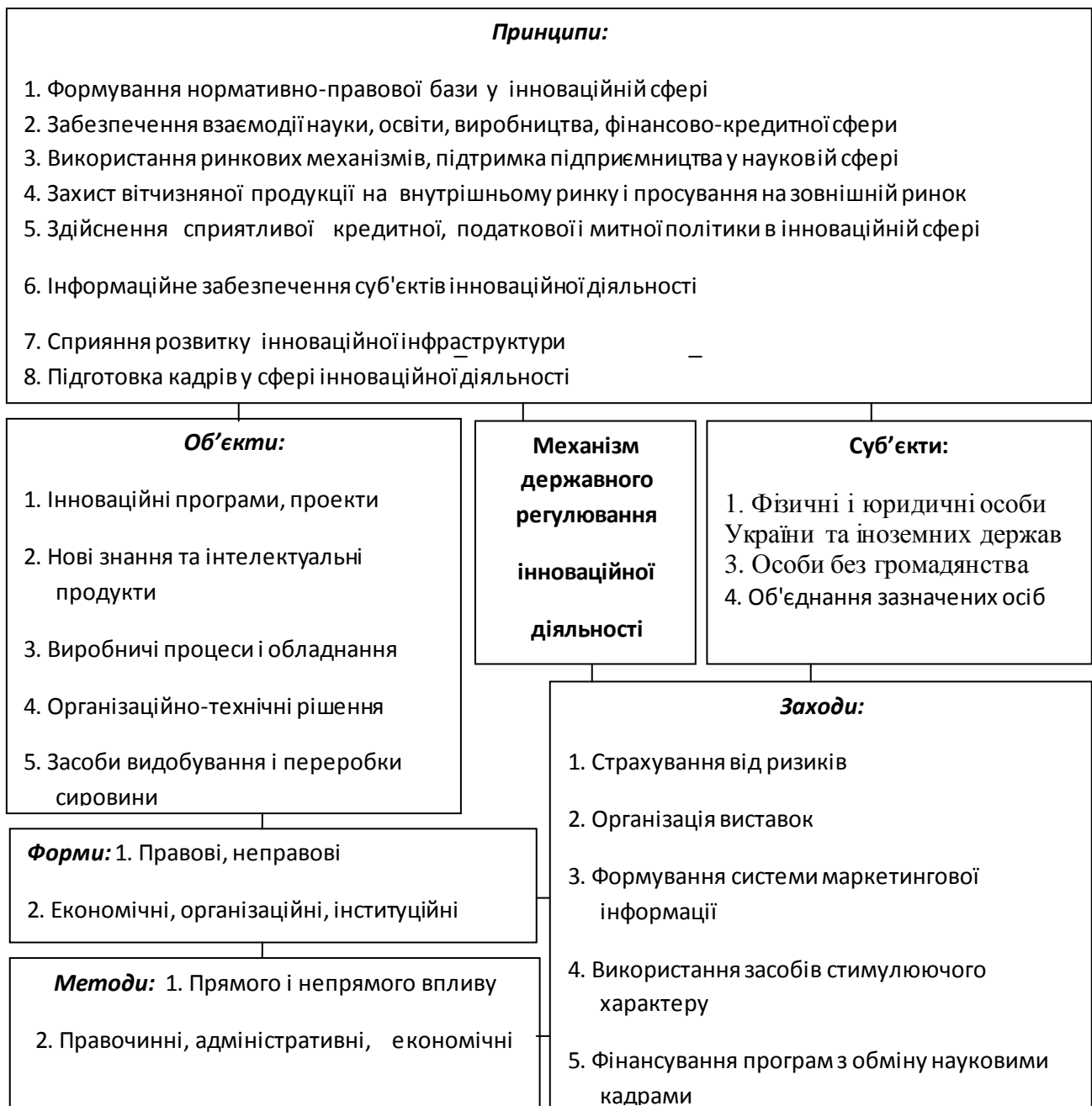

Рис. 1. Схема концепції механізму державного регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні

Вдосконалення механізму державного регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці України дозволить гармонізувати інтереси держави, регіонів і окремих суб'єктів інноваційної діяльності.

Н.А. Литвин

«Фінанси», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – ст. викл. Коновалова І.М.

ОЦІНКА ТРАНЗИТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ

Активні перетворення характерні для будь-якої молоді демократичної держави. Кожен із перехідних етапів в процесі такого розвитку має свої особливості та закономірності. Тому не випадково керуючись теоретичним підґрунтям такого напрямку наукових досліджень, як економічна транзитологія, досліджуються основні етапи трансформаційних процесів у країні взагалі і в сфері оподаткування зокрема. Зміни на макрорівні призводять до відповідних зрушень на мікрорівні. Інновації в податковій сфері, які увінчалися прийняттям Податкового кодексу найбільш якісно характеризують транзитивність всієї податкової системи в тому числі ПДВ [1].

За часів існування незалежності України умовно можна виділити кілька перехідних періодів по функціонуванню ПДВ. Введення цього податку припадає на 1992р. (ЗУ «Про податок на додану вартість» від 20.12.1991). Відсутність стабільного податкового законодавства, яке б регламентувало порядок справляння ПДВ в Україні стало наслідком частішої зміни ставок протягом 1992-1997рр.: з 28% у 1992 до 20% у 1993р., 1994р. – підвищення до 28%, 1995р. – зниження до 20%, 1997р. запровадження двох ставок: 20% і 0%; які в свою чергу суттєво вплинули на структуру податкових надходжень, а

також на частку ПДВ в доходах бюджету. ПДВ є основним бюджетоутворюючим податком, за винятком 1994-1995рр., коли у структурі податкових надходжень більшу частку займав податок на прибуток. Початком наступного періоду можна вважати прийняття ЗУ «Про податок на додану вартість» від 03.04.1997р., який суттєво змінив механізм стягнення податку, що діяв раніше. Протягом усього часу дії цього закону було внесено близько 150 змін, які, відповідно, віддзеркалювали хаотичність в системі нарахування, сплати та адміністрування ПДВ [2, с.194].

На сьогоднішній день ПДВ є основним непрямим податком у державах – членах ЄС (табл. 1).

Таблиця 1

Роль ПДВ у країнах Європейського Союзу (станом на 01.01.2011)

№ п/п	Країна	Рік введення ПДВ	Ставка, %	Частка в податкових надходженнях, %	Частка у ВВП, %	Місце в рейтингу конкурентоспроможності країн
1	Швеція	1969	25/12/6	20,8	9,7	2
2	Фінляндія	1994	23/13/9	20,3	8,8	7
3	Данія	1967	25	21,0	10,1	9
4	Великобританія	1973	20/5	16,7	5,7	12
5	Франція	1968	19,6/5,5/2,1	16,1	6,7	15
6	Іспанія	1986	18/8/4	13,1	4,0	42

Джерело: WEF Global Competitiveness 2010, www.ec.europa.eu, www.stats.oecd.org

Систему справляння ПДВ в ЄС регламентує Директива ЄС про податок на додану вартість (2006/112/ЄС). Ставка податку для країн-членів цієї організації не може бути нижчою 15%. Оскільки Україна проголосила курс на євроінтеграцію, тому потрібно уніфікувати вітчизняне податкове законодавство до європейських норм, усунути недоліки справляння ПДВ. Головними проблемами цього податку в Україні можна назвати бюджетне відшкодування ПДВ, велика кількість пільг і широке використання схем мінімізації. Так, наприклад у 2009 році відшкодування ПДВ становило 29,1% від загальної суми надходжень цього податку, а втрати бюджету в 2009 році внаслідок наданих пільг за оцінками фахівців становили близько 16,3 млрд. грн. [4].

Вирішення цих проблем і адаптації законодавства до вимог ЄС покликаний забезпечити Податковий кодекс, який вступив в дію 01.01.2011р. Одним із основних нововведень є зниження основної ставки ПДВ з 01.01.2014р до 17%, а також запровадження автоматичного відшкодування ПДВ, що дозволить зменшити зловживання у цій сфері. Також запроваджено обмеження можливості добровільної реєстрації платником ПДВ, заборонено реєструватися платниками ПДВ суб'єктам господарської діяльності, що є платниками єдиного податку, виведено з об'єктів оподаткування ПДВ операції з надання консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських послуг, а також послуг з розробки, постачання і тестування програмного забезпечення. Ці та інші норми направлені викорінення існування фірм-одноденок, перекриття схем мінімізації сплати ПДВ [3].

Враховуючи зміни, передбачені Податковим кодексом, який вступив в дію, проблеми, характерні для функціонування ПДВ на даному етапі, а також показники ефективності його існування за попередній період, зроблена спроба побудови прогнозової моделі оптимізації механізму оподаткування ПДВ в Україні¹. Це дозволить дати не тільки кількісну, але і якісну оцінку очікуваного ефекту.

Список використаної літератури:

1. С.В. Мочерний Економічна теорія; Навч. посібник. - К.: Видавничий центр «Академія», 2005
2. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення. – К.:Знання-Прес, 2004. – 454с.
3. Олексій Молдован ПДВ: тиск збільшиться, доходи – ні [Електронний ресурс] / О. Молдован // Економічна правда. – 2011. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/01/3/264182/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України — www.minfin.gov.ua

---

¹ Модель буде представлена у презентації під час виступу на конференції

Ю.І. Литвиненко

«Фінанси», IVкурс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук., доц. Малік Є.О.

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Енергетика є однією з основ української економіки, що забезпечує функціонування всіх галузей, формування значної частки доходної частини бюджету та надходження валютних коштів. Ефективне використання енергетичного потенціалу виступає основою подальшого економічного розвитку країни, що безпосереднім чином впливає на рівень добробуту громадян, є запорукою її незалежності, суспільно-політичної стабільності, спроможне реально сприяти інтегруванню України до європейської та світової спільноти, слугувати захисту її національних інтересів.

Енергобезпеку визначають як такий рівень керівництва країни у формуванні і здійсненні політики, незалежної від зовнішнього або внутрішнього впливу і тиску, який забезпечує ефективну діяльність паливно-енергетичного комплексу. Цей рівень визначається станом готовності паливно-енергетичного комплексу країни до протистояння дестабілізаційним діям внутрішніх і зовнішніх чинників, що створюють загрозу незалежній політиці держави у сфері енергозабезпечення національного господарства.

На сучасному етапі однією з основних проблем України є висока енергоємність ВВП, рівень якого становить 0,89 кг умовного палива на 1 долар США. Цей показник перевищує у 2,6 раза середній рівень енергоємності ВВП розвинутих країн світу. Тому резервом енергозбереження для України є зниження енергоємності економіки. Альтернативна енергетика є пріоритетним напрямом енергозбереження у тепловому господарстві за рахунок зменшення

споживання природного газу шляхом розвитку й виробництва біогазу та звалищного газу; використання синтез-газу.

Зорієнтованість енергетичного господарства України на переважне використання природного газу обумовлене історично. Вітчизняна електроенергетика формувалася як невід’ємна складова паливно-енергетичного комплексу СРСР і розвивалася на основі стратегії розбудови цього сектору економіки Радянського Союзу. Газу власного видобутку вистачає лише для задоволення близько 22-25% загального попиту на газ в країні. Таким чином, частка імпорту, яка становить 68% від загального споживання природного газу в країні, відіграє життєво важливу роль для української економіки.

В разі продовження існуючої нині «енергетичної політики» та забезпечення наявної структури паливно-енергетичного балансу, у найближчі 20 років Україна залишатиметься енергодефіцитною державою, яка змушена буде щорічно завозити паливно-енергетичні ресурси в обсязі 110-140 млн. тонн умовного палива

Першочерговим завданням держави є розширення кола незалежних постачальників енергоносіїв. Реалізація проектів з диверсифікації джерел постачання палива створила б Україні такі переваги : підвищила б надійність постачання енергоресурсів; надала б можливість отримання енергоносіїв за нижчими цінами за рахунок створення конкуренції між постачальниками; створила б передумови для рівноправного співробітництва із Росією; підвищила б рівень енергетичної безпеки України.

Значна увага диверсифікаційним заходам у ПЕК надається в Енергетичній стратегії України на період до 2030 р. у розділі «Гарантування енергетичної безпеки» серед головних заходів із зниження енергетичної залежності країни названа «диверсифікація зовнішнього постачання паливно-енергетичних ресурсів» із зазначенням необхідності забезпечити не менше трьох джерел постачання кожного виду енергоресурсів з 25-30% забезпеченням від загального обсягу.

А.С. Лучковська

«Економіка та менеджмент», VI курс,

*Харківський державний технічний університет будівництва та
архітектури*

Науковий керівник – д-р фіз.-мат.наук Сізова Н.Д.

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ З ПОГЛЯДУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У всіх розвинених індустріальних країнах сфера малого бізнесу грає важливу роль в економічній системі держави, заповнюючи вакуум між громіздкими гігантами, малі підприємства, в деякому розумінні цементують економіку, використовують порожні ринкові ніші і стимулюють діяльність великих корпорацій. Саме з погляду на це потрібна дуже зважена та враховуюча багату кількість критеріїв податкова система, яка б підтримувала мале підприємництво та сприяла його розвитку.

Слід зазначити, що поняття малого підприємства не має чіткого визначення. У відповідності до кількості використовуваних трудових ресурсів до малих відносять підприємства з чисельністю зайнятих до 500 осіб. Причому даний кількісний критерій варіюється по країнах: у США - до 500 осіб, в Італії, Греції, Росії - до 100, в Австрії, Німеччині, Франції - до 50, у Японії - до 30. Для України характерні: мікропідприємства з персоналом до 10 чоловік і об'ємом річної реалізації продукції (послуг) на суму до 250 тис. грн. та малі підприємства - до 50 осіб і річним оборотом - до 1 млн. грн.

Як правило, малий бізнес в усіх країнах визначається за такими галузями, як промисловість та будівництво. Критерії, за якими в даний час українські малі підприємства підпадають до категорії підприємств, які сплачують єдиний податок відображені відповідно до Указу Президента України від 3 липня 1998 № 727 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів об'єктів малого підприємництва», і після прийняття нового податкового

кодексу України (Проект 7101-10) ці умови потерпіли не великих змін. Звісно, були переглянуті категорії підприємств, які сплачували податки за спрощеною системою, що зумовило загальне обурення, але Верховна Рада урахувала побажання та виявлені недоліки, була проведена повторна робота над документом, що дозволяє задовольнити більшу кількість умов підприємців.

Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу не може бути окремої самостійної податковою системою. У той же час суб'єкти малого бізнесу як платники податків мають, в достатній мірі для виділення їх в окрему категорію, деякі особливості.

Внаслідок цього можна зробити висновок, що при побудові спеціальної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу всі елементи податкової системи по суті своїй не будуть змінені, проте деякі з елементів можуть мати будь-які специфічні якості. Принципи оподаткування малого підприємництва в більшою мірою, ніж щодо інших платників податків, спрямовані на стимулювання та розвиток даної категорії. Крім того, ведеться цілеспрямована політика щодо спрощення порядку розрахунків і способів сплати, пролонгації строків сплати податків для малого підприємництва.

Спрощеному режиму оподаткування притаманне максимальне спрощення взаємовідносин суб'єктів підприємництва з бюджетом і на цій основі створення в них зацікавленості у добровільному та об'єктивному декларуванні своїх доходів. Своєчасна робота над законодавчими актами та поліпшення умов функціонування малого бізнесу в Україні призведе до розквитку економіки та покращення умов життя населення.

У багатьох країнах системі оподаткування малого підприємництва надається велике значення. Однак важливо, щоб у процесі допомоги малому підприємству самому адаптуватися до умов ринку і правильно скористалося податковими пільгами. Основна мета підтримки малого підприємництва у вигляді податкових послаблень - розвиток малого бізнесу, який повинен спричинити за собою поліпшення економічної ситуації країні.

Слід зазначити, що досвід розвинених країн цілком можна застосувати до сучасних умов України, якщо його не сліпо копіювати, а переймати краще, адаптуючи до конкретних специфічних особливостей нашої країни.

К.В.Мамушева

«Фінансові ринки», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,доц. Радзієвська В.М.

ПРОФЕСІЙНЕ УПРАВЛІННЯ РЕЗЕРВАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Страховання характеризується певними особливостями, які суттєво позначаються на організації фінансового-господарської діяльності страховиків як специфічних фінансових установ. Акумуляуючи в страхових резервах значні суми коштів від отриманих страхових премій, вони є чи не єдиними суб'єктами в економіці України, які спроможні інвестувати на довгостроковій основі.

Останніми роками страхові компанії втрачають значні кошти через неефективне управління страховими резервами. В усьому світі ці установи отримують основний дохід від інвестиційної діяльності. При цьому страхові резерви, насамперед, вкладаються у цінні папери з фіксованою дохідністю та акції. Натомість в Україні переважна частка резервів страхових компаній розміщується на банківських депозитах. Тому постає питання ефективності управління резервами страхових компаній із залученням професійних учасників фінансового ринку, таких як компанії з управління активами (далі - КУА). Сьогодні співпраця страхових компаній з інститутами спільного інвестування може здійснюватися у двох формах:

- ✓ укладання договору з КУА щодо управління страховими резервами;

✓ вкладення страхових резервів в акції корпоративних інвестиційних фондів, які знаходяться в лістингу фондових бірж.

Таке співробітництво надаватиме страховим компаніям *ряд переваг*, а саме: інструменти фондового ринку дозволяють використовувати вільні грошові кошти з максимальною ефективністю, зберігаючи та примножуючи капітал страхової компанії; вибір оптимальної інвестиційної стратегії може стати суттєвим фактором конкурентної переваги; участь в інвестиційних фондах дозволяє страховикам не відволікатися від свого безпосереднього бізнесу, збільшуючи інвестиційний дохід за рахунок професійного управління активами і зменшуючи витрати, що пов'язані з управлінням інвестиційним портфелем; на відміну від фіксованого банківського проценту, участь в інвестиційних фондах приносить страховикам весь зароблений прибуток; існують і певні привілеї в оподаткуванні.

Варто зазначити, що КУА починають виявляти інтерес до управління страховими резервами, кілька з них вже уклали відповідні договори зі страховими компаніями, крім того, ряд страхових компаній створили власні КУА. Звичайно, при такому співробітництві виникає велика кількість проблем: недостатня законодавча урегульованість, низька кваліфікованість працівників КУА, обмеженість фінансових інструментів на ринку, бажання і здатність страхових компаній передати свої резерви в управління третій особі тощо.

Важливо також враховувати факт обмеження на законодавчому рівні як напрямів, так і обсягів вкладання коштів страхових резервів. При цьому доцільно внести зміни до чинного законодавства щодо розширення форм співпраці та вдосконалення граничних обсягів вкладання коштів страхових резервів в певні активи (надаючи перевагу не державним, а корпоративним цінними паперам). Наразі Українська асоціація інвестиційного бізнесу вже підписала меморандум про співпрацю з Лігою страхових організацій України щодо узгодження питань подальшої взаємодії, в тому числі в частині управління КУА активами та резервами страхових компаній.

Автором був проведений аналіз, внаслідок якого було визначено, що на ринку фінансових послуг в Україні існують кваліфіковані КУА, здатні до ефективного управління резервами страхових компаній.

Існує також і зацікавленість страхових компаній в професійному управлінні їх резервами, адже вдале їх управління є запорукою успішного функціонування страховиків, своєчасності розрахунків за страховими випадками, зниження тарифів на надання страхових послуг та розширення кола страхувальників. Це призводить до покращення їх фінансового стану, зростання ефективності вкладень та в цілому до підвищення економічної активності. У відповідності до визначених умов, компанії з управління активами в перспективі стануть невід’ємними партнерами страхових компаній в реалізації їх інвестиційної стратегії.

В.О. Матвєєва

«Фінанси і кредит», VI курс,

Полтавська державна аграрна академія

Науковий керівник - канд.екон.наук., доц. Безкровний О.В.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Податкова політика, будучи інструментом управління соціально-економічними процесами, являє собою компроміс усіх суб’єктів економіки – органів влади усіх рівнів, підприємств та організацій, домогосподарств, інтереси яких в оподаткуванні протилежні. Досягнення такого компромісу можливе за умов стабілізації економіки, коли держава готова знижувати податкові ставки і оптимізувати механізм оподаткування. В умовах кризи або економічної нестабільності вирішується інша задача – забезпечення необхідних надходжень в бюджетну систему країни.

Податкова політика здійснюється, виходячи з певних принципів, що відображають її завдання. Оскільки вона розробляється на різних організаційних рівнях, відповідно, кожен рівень має свою певну мету, завдання і повинен мати єдиний напрям діяльності і взаємодії з іншими рівнями. Взаємозв'язок та взаємодія між державою і суб'єктами господарювання на різних рівнях здійснення податкової політики відбувається тоді, коли держава шляхом застосування фіскальних інструментів, перерозподіляє одержаний підприємством прибуток і за рахунок отриманої частки в повному обсязі виконує свої обов'язки відносно платника податків, а платник, у свою чергу, погоджується з їх якістю і виконує свої обов'язки перед державою.

Однак сьогодні ми зіткнулись із ситуацією, коли головною метою податкової політики держави є наповнення дохідної частини бюджету в основному за рахунок збільшення розміру податкових платежів. На противагу цьому податкова політика підприємства спрямована на зменшення розміру цих платежів, оскільки його метою є отримання прибутку, а значний розмір податкового тягара негативно впливає на фінансово-господарську діяльності суб'єктів господарювання.

Одним із способів вирішення цієї проблеми є проведення податкової реформи, кінцевим результатом якої має стати розуміння того, що не тільки підприємство, але й держава має бути зацікавлена у його ефективному господарюванні та розвитку, оскільки від цього залежать стабільність податкових платежів і їх зростання в майбутньому. Результатом таких змін стане також впровадження ефективної податкової політики, яка зможе вирішити всі суперечності, які виникають між різними, рівнями управління в державі. А це, у свою чергу, забезпечить державі економічний і соціальний прогрес.

На жаль, сьогодні ми зіткнулись із ситуацією, коли податкові принципи не реалізуються повною мірою, а іноді й зовсім не використовуються, а це спотворює фундаментальні основи оподаткування, внаслідок чого деформується процес обкладання податками. Саме тому необхідно здійснити

ряд реформ, внаслідок яких податкова політика держави має забезпечити платникам податків такі умови, за яких вони довірятимуть їй і добровільно сплачуватимуть встановлені законодавством податки, збори та обов'язкові платежі. По-перше, для цього і податкова політика держави щодо платників має бути справедливою. Необхідно зменшити втручання органів державної влади в і діяльність суб'єктів господарювання для усунення усіх перешкод у розвитку їх господарської діяльності. По-друге, встановлення І податків і зборів має здійснюватись на підставі реальних показників соціально-економічного розвитку національної економіки фінансових можливостей їх платників. По-третє, система та процедура сплати податків мають бути простими, зрозумілими і зручними для обох сторін податкових відносин. По-четверте, система законодавчих актів, що регулюють податкову політику, має бути систематизована в одному законодавчому акті - Податковому кодексі, що відповідало б вимогам європейського законодавства.

Підсумовуючи вищесказане, зауважимо, що сучасна податкова політика ще не стала тим дієвим механізмом, за допомогою якого уряд може проводити якісні структурні реформи.

Список використаної літератури:

1. Даниэл Митчел. Конкуренция налоговых законодательств и налоговой реформы: налоговая политика должна способствовать экономическому росту. Матеріали IV Міжнародної конференції «Україна та свобода підприємництва», 17 травня 2007 року, с. 262 – 276.
2. Голодова Ж.Г. Совершенствование налоговой политики в условиях экономической нестабильности. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і проблеми оподаткування в умовах світової фінансової кризи», 12 – 13 листопада 2010 року, с. 87 – 89.
3. Дикун О.В. Сутність та принципи реалізації податкової політики на різних організаційних рівнях // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 39 – 43.

Е.В. Островка

«Фінанси», V курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - ст. викл. Кокшарова С.М.

ВПЛИВ ПРИМУСОВОГО СТЯГНЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ НА ОБОВ'ЯЗКОВІСТЬ СПЛАТИ ЇХ ДО БЮДЖЕТУ НА ПРИКЛАДІ ДПІ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА

Постановка проблеми. Податкова політика включає в себе ряд цілей та завдань. Однак, у будь-якому випадку, збір коштів, тобто суто фінанське завдання, є першочерговим та пріоритетним. Відомо, що цей процес включає в себе елементи **примусу та обов'язку**. Саме тому виконання та мобілізація фінансових ресурсів податковими надходженнями є пріоритетним завданням податкових органів.

Метою даного дослідження. На основі аналізу контрольно-аналітичної діяльності ДПІ у Шевченківському районі м. Києва з'ясувати *як рівень примусу податкових органів впливає на обов'язковість сплати податкових платежів до бюджету*.

Результати дослідження. Аналіз контрольно-аналітичної діяльності ДПІ у Шевченківському районі м. Києва по сплаті податкових зобов'язань до бюджету проведено за формами: *обов'язкової, обов'язково-примусової* сплати податкових платежів та *примусового стягнення* за такими показниками:

1). **Частка платників податків, що не сплачують податкові платежі до бюджету у загальній кількості платників, що зареєстровані.** Даний показник відображає рівень *обов'язкової сплати* податкових платежів до бюджету, оскільки характеризує рівень **усвідомлення** платниками **обов'язковості** їх сплати. Адже, ст. 67 Головного закону країни (Конституції) зобов'язує кожного громадянина України сплачувати податки і збори, оскільки,

відповідно до ст. 6.1. Податкового кодексу України податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету.[1]

З аналізу оперативних даних ДПІ у Шевченківському районі, можна дійти до висновків, що за період з 2006 року по 2010 рік, частка платників податків, що не сплачують податкові платежі до бюджету у загальній кількості платників, що зареєстровані становить близько 30%.[2]

2). **Частка сплачених сум до бюджету з донарахованих сум за актами документальних перевірок податковими органами.** В даному випадку суму донарахувань податків, включаючи штрафні санкції, можна розцінювати як *репресивний інструмент* впливу на фінансову поведінку платників податків. Звідси виходить, що донараховані суми, але сплачені в зазначений термін можна вважати як елемент *обов'язково-примусової сплати* податкових платежів до бюджету. З аналізу оперативних даних ДПІ ми дійшли до висновку, що хоча у 2010 р. в порівнянні з 2006 р. зростання стягнутих сум до бюджету від донарахованих сум податковими органами відбулося в шість разів (156млн.грн./27млн.грн.), проблема залишається не вирішеною, так як у 2010р. близько 40% (156млн.грн./251млн.грн.) від донарахованих сум не сплачено до бюджету. Несплата податкових платежів підпадає під категорію податкової заборгованості. Потрібно враховувати й те, що донараховані суми можуть бути оскаржені платниками як в податкових органах, так і у суді, в результаті чого донараховані суми податків можуть бути скасовані. Так, у 2010 році кількість розглянутих скарг податковими органами України склала біля 30%, а у судах 70%.[2]

3). **Коефіцієнт сплати податкової заборгованості** відображає *примусове стягнення* надходжень за рахунок стягнення податкового боргу. Так, за оперативними даними ДПІ можна побачити, що у 2010р. в бюджет не надійшло надходжень за рахунок стягнення податкового боргу близько 90% (31667 тис.грн./340189 тис.грн.), що вказує на значні проблеми в сфері примусового стягнення податкових платежів у 2010р. [2]

Висновки. В процесі аналізу контрольно-аналітичної діяльності податкових органів України по сплаті податкових зобов'язань до бюджету доведено, *що* кожна форма з *обов'язкової, обов'язково-примусової* сплати податкових надходжень до бюджету *або їх примусового стягнення* має недоліки і потребує вдосконалення платіжної дисципліни для забезпечення бюджету податковими надходженнями. Виходячи з природи податку, як обов'язкового платежу, ми спробували показати, що сплата податків відбувається *у трьох формах*: обов'язковій, обов'язково-примусовій та у примусовій формі. *Під першою формою* ми розуміємо усвідомлення Конституційного обов'язку щодо сплати податків, самостійне декларування нарахованих платниками податків сум до бюджету та відповідно їх сплата, *під другою* — донараховані суми занижених податків в результаті проведення документальних перевірок (податкового аудиту) та відповідно їх сплата, що забезпечується таким інструментарієм податкового контролю, як податковий аудит. *Під третьою формою* ми розуміємо примусове стягнення, що здійснюється за рахунок стягнення податкового боргу.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета №1-3. 2011р.
2. Оперативні дані про діяльність ДПІ у Шевченківському районі м. Києва за 2006-2010рр. — Інтернет ресурс www.kyivsta.gov.ua
3. Скрипник А.В. Податковий аудит, як фактор впливу на ступінь добровільності сплати податків // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. — Економічні науки. Випуск 7.
4. Четиріна І.М. Ефективність діяльності податкових органів у реалізації механізму державного контролю за стягненням податків // Держава та регіони. Серія: Державне управління.—2008.— №1.

Х.П. Порфірова

«Фінанси і кредит», VI курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук.,доц. Жибер Т.В.

КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У сучасному скрутному становищі державних фінансів надзвичайно важливим є ефективний процес формування видатків державного бюджету. Видатки бюджетів - це інструмент фінансового забезпечення виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, і їхнє використання за цільовим призначенням повинне сприяти зростанню добробуту населення.

На нашу думку, важливим негативним чинником у період фінансової кризи є вимушене, але нераціональне зменшення капітальних видатків, оскільки вони забезпечують інвестиційну та інноваційну діяльність держави. Це в основному капітальні вкладення виробничого і невиробничого призначення, фінансування структурної перебудови державного(народного) господарства, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширенням відтворенням.

Пропонуємо простежити динаміку капітальних видатків за 2007-2009 роки у табл.1:

Таблиця 1

Структура видатків за роллю у відтворення виробництва Державного бюджету у 2007-2009 рр.

Видатки	2007		2008		2009	
	Факт, млн.грн	Питома вага,%	Факт, млн.грн.	Питома вага,%	Факт, млн.грн	Питома вага,%
Поточні видатки	148407,3	85,18	215865,0	89,39	231991,1	95,72
Капітальні видатки, з них:	25828,6	14,82	25625,1	10,61	10365,6	4,23
Усього видатків	174235,9	100	241490,1	100	242356,7	100

Порівняно з попереднім бюджетним періодом у 2009 р., обсяг капітальних видатків зменшився на 15,26 млрд. грн., або в 2,5 рази. Як

результат, частка капітальних видатків на стільки зменшилася, що стала критично низьким показником. Для прикладу, для країн Центрально-Східної Європи цей показник складає близько 20-25%. Таким чином, бюджет 2009 року був майже повністю використаний на підтримання поточної діяльності, а тому не створив передумов для економічного зростання в поточному році. Без інвестицій відновлення економіки обмежуватиметься підвищенням рівня завантаженості існуючих потужностей. Вивільнені ресурси уряд, опосередковано спрямував на виконання захищених соціальних видатків, тобто відбувалося продовження політики соціального популізму.

Причиною домінування політики соціального популізму є політична боротьба та часта ротація складу уряду. Кожен новий уряд закономірно прагне заручитись електоральною підтримкою, а тому збільшує соціальні видатки бюджету за рахунок зменшення капітальних видатків, хоча у перспективі це є великою проблемою для економічного розвитку держави. Наразі подолана небезпечна межа, до якої на соціальні видатки спрямовувалися кошти, зекономлені на державних інвестиційних проектах, підтримці бізнесу тощо. Соціальні програми фінансуються за рахунок боргових ресурсів, емісії та підвищення податків, що продукує значні ризики для макроекономічної стабільності в Україні. Комплекс наведених ризиків ймовірно уповільнюватиме темпи відновлення економіки України та сприяє консервації економіки у фазі депресії.

Для уникнення цієї проблеми, на нашу думку, потрібно:

- законодавче закріплення критеріїв і принципів розподілу інвестиційних субвенцій;
- створення методології й законодавчих засад оцінювання інвестиційних проектів(з урахуванням аналізу витрат і вигод);
- встановлення капітальних видатків не менше 10 % від загальних видатків державного бюджету з подальшим їх зростанням до 22-23% у перспективі;
- регламентування діяльності Стабілізаційного фонду;
- створення бази даних щодо стану державних активів і впливу нових інвестицій.

А. О. Поставний

«Облік і аудит», VI курс,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науковий керівник - канд. екон. наук., доц. Кащенко Н.Б.

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Інтеграція України до світового економічного і фінансового простору актуалізує проблему забезпечення поступового ефективного розвитку держави за рахунок розвитку національного фондового ринку.

Вивченню проблем фондового ринку та його ролі в розвитку економіки країни приділяється достатня увага в працях вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: О. Барановського, І. Бланка, М. Денисенка, О. Мендрула, О. Мозгового, М. Назарчука, В. Опаріна, В. Оскольського, І. Павленко, М. Алексєєва, Я. Міркіна, З. Боді, Е. Бредлі, та ін. Не дивлячись на значну кількість сучасних наукових робіт, можна визнати, що на сьогодні недостатньо дослідженими залишаються окремі аспекти розвитку вітчизняного фондового ринку, зокрема поглибленої оцінки новітніх тенденцій його змін на перспективу.

За даними Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР) з початку 1991 року і дотепер національний фондовий ринок пройшов три етапи становлення та визрівання. Наразі він демонструє позитивні тенденції розвитку, та разом з тим, його стан вкрай нестійкий через нестабільність макроекономічних процесів в державі і світі в цілому. Основними бар'єрами на шляху зменшення ролі фондового ринку України і забезпечення його стійкого розвитку є: недостатнє законодавче регулювання базових аспектів функціонування ринку (справедливого ціноутворення, ринкової стабільності, прозорості), низька ліквідність вітчизняних цінних паперів, слабка обізнаність громадян про фондовий ринок, мізерна частка біржового сегменту ринку, обмежена кількість інвестиційно привабливих фінансових інструментів, розпорошеність та фрагментарність біржової та

депозитарної інфраструктури, погане технічне оснащення, залежність від зовнішніх ринків, тощо.

В контексті забезпечення економічного зростання держави на підставі якісного підвищення конкурентоспроможності українського фінансового ринку своєчасним стала розробка ДКЦПФР «Стратегії розвитку фондового ринку України на 2011–2015 роки».

Відповідно до цього нормативного акту зусилля держави мають бути спрямовані на виконання таких основних завдань подальшого розвитку фондового ринку України, як:

- створення умов для прозорого й достовірного бухгалтерського обліку, прийняття ГКЦБФР ряду нормативів, які зобов'язують емітентів розкривати інформацію про себе, що попередить маніпуляції з інсайдерською інформацією;
- створення умов для раціональної дивідендної політики
- спрямованість державного регулювання на взаємодію з міжнародними організаціями й співробітництво по обміну інформацією;
- кардинальне відновлення принципів роботи фондової біржі, завдяки яким вітчизняні підприємці могли б залучати новий капітал;
- проведення реформування фондової біржі: запуск ринка заявок й інтернет-трейдинга на ПФТС; розширення біржового інструментарію, у тому числі допуск торгівлі деривативами;
- посилення ролі локальних інституціональних інвесторів, за допомогою завершення пенсійної реформи;
- залучення на ринок заощаджень населення шляхом тотожності оподатковування доходів від банківських вкладів і доходів від операцій із цінними паперами;
- розвиток Інтернет-трейдинга й скасування ряду обмежень на валютному ринку, створення умов для хеджування валютних ризиків для інвесторів-нерезидентів.

Н.В. Рудик

«Фінанси», VI курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - асист. Котіна Г.М

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Держава, дбаючи про загальний розвиток суспільства, для забезпечення своєї діяльності на загальнодержавному та місцевих рівнях повинна володіти певними фінансовими ресурсами. У процесі становлення ринкових відносин у незалежній Україні змінилися форми мобілізації надходжень до державного бюджету, при цьому дедалі більшого значення набувають податкові методи їх акумуляції. Податки як специфічна форма фінансових відносин є основним джерелом формування фінансових ресурсів держави та важливим інструментом змін в економіці, виконують роль фінансового регулятора виробництва і засобу забезпечення соціальної сфери. Разом з цим податки формують матеріально-фінансову базу місцевого самоврядування.

Дослідженням проблематики даної теми присвячена велика кількість робіт Легкоступа І.І., Луніної І.О., Макогона В., Юрійчука С.М., Д'яконової І.І та інших. Реалії сьогодення покладають велику кількість функцій та обов'язків саме на місцеві бюджети. Адже саме на них покладається значна відповідальність у виконання принципу субсидіарності, а також принцип справедливості і неупередженості. Для нашої бюджетної системи характерний високий рівень централізації, що певним чином обмежує самостійність місцевих бюджетів. Державний бюджет сьогодні показує не можливість охопити детальні та кропіткі проблеми окремих областей, районів, районів у містах та місцевого самоврядування. Місцеві бюджети є фінансовим підґрунтям

місцевого самоврядування та вирішальним чинником регіонального розвитку. Протягом останніх років особливо актуальною стала проблема нестачі фінансових ресурсів місцевої влади та нестабільність джерел їхніх доходів. В свою чергу саме податкові надходження займають вагоме місце у дохідній базі місцевих бюджетів, тому на їх явній перевазі можна провести ряд змін, що дозволять місцевим бюджетам окремих територій стати більш інвестиційно привабливими, організованими та ефективними.

В умовах нових змін законодавчої бази пропонуються нові місцеві податки, які є достатньо привабливим на роль засобів, покликаних задовольнити потреби місцевих органів влади в наповненні доходів місцевих бюджетів. Мова йде про впровадження двох місцевих податків: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиний податок, а також трьох місцевих зборів: збір за впровадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за паркування транспортних засобів, туристичний збір. Значне кількісне скорочення місцевих податків та зборів не рятує їх від певних внутрішніх суперечностей. Доцільність впровадження перерахованих вище податків та зборів має розглядатися за умов відповідності їх економічному, фінансовому та соціальному принципу формування доходів місцевих бюджетів. І хоча практика застосування окремих з них бере початок ще з XVIII сторіччя, як податок на володіння нерухомим майном, невідповідність їх у практичному застосуванні для місцевих бюджетів нашої країни може перевищити їх позитивні теоретичні аспекти. Виникнення суперечності між платниками єдиного податку та новими пропозиціями щодо його регулювання Податковим Кодексом є першою хвилею доказів. Змін зазнали збір за паркування транспортних засобів, в основному через уточнення об'єкту оподаткування, туристичний збір, з доповненням щодо ряду пільг, збір з ведення деяких видів діяльності. У списку впроваджених змін чільне місце зайняли зміна за відсотковими ставками певними загальнодержавних податків, що займають найважливіше значення у формуванні дохідної бази місцевих бюджетів. Саме тому доцільність закріплення у повному обсязі окремих з них за місцевими

бюджетами прогнозує більшу дієвість механізму децентралізації. Всі ці зміни були впровадженні на основі нового Бюджетного Кодексу України та першого Податкового Кодексу України, тому для відображення загальної картини позитивних та негативних аспектів даних дій необхідний час. Раціонально організоване місцеве оподаткування повинне стати основним джерелом доходів місцевих бюджетів, що дасть можливість створити для них надійну фінансову базу, завдяки якій вони зможуть ефективно виконувати покладені на них функції та надавати якісні суспільні послуги населенню.

І.В. Сичевська,

Д.В. Шепеленко

*«Міжнародна економіка та менеджмент», III курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – ст. викл. Степура М.М.

ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД

Актуальність обраної тематики полягає в тому, що основою розвитку ринкових відносин та демократичних перетворень в Україні є наявність власних фінансових ресурсів адміністративно – територіальних одиниць, а також беззаперечне право розпоряджатися ними. Виходячи з аналізу ситуації, що склалася в регіонах, метою місцевого самоврядування є вирішення проблем пов'язаних з соціально – економічним розвитком. Основним завданням є фінансове забезпечення реалізації програм, що віднесені до повноважень місцевих органів влади. Отже, виходячи з цього, є актуальним наукове обґрунтування змін у фіскальній політиці держави та докорінна трансформація системи місцевого оподаткування в Україні.

Дана проблематика була досліджена такими вітчизняними вченими – економістами як В. Андрущенко, В. Вишневський, А. Даниленко, О. Кириленко, В. Кравченко, А. Крисоватий, В. Федосов та іншими. Взаємозв'язок оподаткування та регіонального розвитку розглядається у працях І. Луніної та Л. Тарангул. Проте слід зауважити, що більшість досліджень мають теоретичне спрямування, адже у них недостатньо розглянуто проблематика комплексного аналізу інститутів місцевих податків та зборів, а також його вплив на наповнення місцевих бюджетів України.

Проблема забезпечення органів місцевого самоврядування достатніми фінансовими ресурсами набуває неабиякого практичного і теоретичного значення. Разом із здобуттям незалежності перед Україною постало завдання створити власну бюджетну та податкову системи, а в даний час - її подальший розвиток та удосконалення. Розв'язання даного завдання вимагає переосмислення природи податків взагалі і місцевих податків і зборів зокрема, визначення їх місця і ролі в економічній системі держави, сутності місцевого оподаткування і його ролі у формуванні бюджетів місцевого самоврядування.

На сучасному етапі розвиток місцевого самоврядування визначений одним із найважливіших напрямків державної політики. Розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, яке відбулося протягом останніх років, не супроводжується адекватним збільшенням обсягів фінансових ресурсів, що надходять у їх розпорядження. Незначними залишаються власні доходи і, зокрема, місцеві податки і збори. Перешкодою на шляху розвитку місцевого оподаткування стала нестабільність законодавства, неузгодженість і суперечливість окремих його положень.

Ефективність структурних перетворень та загальний стан розвитку на місцях багато залежить від того, які бюджетні ресурси отримують у своє розпорядження місцеві органи влади. У зв'язку з цим, пошук форм і методів зміцнення фінансів місцевих органів влади в Україні є актуальним завданням. Потребує розв'язання проблема створення соціально-економічних умов і правових основ для того, щоб місцеві органи влади мали достатні кошти для

виконання своїх функцій і повноважень. На всіх рівнях законодавчої та виконавчої влади, в наукових колах практичних працівників фінансової системи дискутується питання про реформування місцевих податків і зборів.

Важливим у реформуванні вітчизняної системи місцевого оподаткування є використання досвіду європейських країн, де місцеві податки і збори є основним дохідним джерелом місцевих бюджетів. У зв'язку з проголошенням України курсу на інтеграцію у Європейське Співтовариство, особливого значення набувають процеси наближення територіальної організації влади до стандартів, встановлених Радою Європи. Місцеві податки та збори мають формувати в собі ту дохідну частину місцевих бюджетів, щодо якої центральні органи влади не мають ніяких повноважень.

Отже, удосконалення системи місцевих податків і зборів, зростання їхньої фінансової ролі як фундаментального напрямку зміцнення місцевих бюджетів сприятиме підвищенню ефективності регіональної фінансової політики, стимулюватиме соціально-економічний розвиток регіонів і держави в цілому.

О.В.Степанюк

«Фінанси і кредит», VI курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – ст.викл. Коновалова І.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПДВ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Податок на додану вартість в Україні є основним джерелом доходів держави. Протягом останніх трьох років він становив приблизно 40% всіх доходів бюджету, тобто через нього перерозподіляється 16% ВВП².

Функціонування податку на додану вартість в Україні пов'язане з трьома основними ускладненнями. Існують проблеми з повним і своєчасним

---

² <http://www.minfin.gov.ua/>

відшкодуванням ПДВ, що негативно впливає на підприємства-експортери. Особливо відчутним це є для виробників сталі, труб та літаків. Вплив заборгованості по ПДВ на експортера можна показати на прикладі умовного підприємства «Х». Припустимо, що всю сировину воно закупав у вітчизняних підприємств, а реалізує продукцію за кордон. Проведені розрахунки показали, що погашення боргу облігаціями завдало підприємству збитків у розмірі 5% вартості річних витрат. Якщо прибуток підприємства становить 10% витрат, то збитки від погашення боргу облігаціями становлять - 4% річного доходу. Закладена мінімально можлива ставка дисконтування, розмір дисконту за облігаціями нижчий за ринковий³ а також передбачений низький рівень прибутковості, дають підстави стверджувати, що в реального експортера збитки більші, ніж в умовного підприємства «Х». Однак, дохід всіх експортерів дорівнює обсягу експорту, а 4% експорту це 12 765 млн. грн., тобто 1,4% ВВП було вилучено або втрачено для економіки (використано рівень ВВП і експорт за 2009 рік⁴).

Чинна бюджетна політика робить повторення такої ситуації цілком ймовірним. Характерним є помітне зростання видатків держави (321 млрд. грн. у 2011 році проти 307 млрд. грн. у 2010⁵); державний борг у попередньому році також зріс на 115 млрд. грн.⁶

Однією з можливостей подолання даної проблеми є податок з продажу. При його використанні підприємства платять лише стільки, скільки їм передали кінцеві споживачі. Не виникає податкового кредиту, не виникає заборгованості по поверненню ПДВ.

Ще одна проблема пов'язана з неправомірним відшкодуванням ПДВ. Класичними прикладами таких махінацій є постачання на експорт неіснуючих товарів. На відміну від першої проблеми, дана не пов'язана з особливостями України. Наприклад у Великобританії, махінації з ПДВ у 2009-2010 роках

---

3 <http://www.epravda.com.ua/news/2010/06/30/240072/>

4 <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5 <http://portal.rada.gov.ua/>

6 <http://www.minfin.gov.ua/>

спричинили втрату 16 млрд. фунтів⁷ (1% ВВП Великобританії⁸). Нажаль точної статистики по Україні немає. Можна лише припустити, що втрати від махінацій становлять більший відсоток щодо українського ВВП, оскільки частка тіньового сектору економіки (за даними різних офіційних джерел) становить приблизно 30% - 50% ВВП⁹, а тіньова економіка Великобританії – 7%¹⁰.

Дана проблема також може бути усунена з допомогою податку на продаж. При його застосуванні експортер діє за правилами єдиними для всіх підприємств.

Третя проблема полягає у регресивності ПДВ. Тобто для людей з незначними доходами він є більш відчутним, ніж для заможних. Зменшити нерівність можна через введення диференційованих ставок на товари першої необхідності, як це практикується в Євросоюзі.

Звісно дані пропозиції стосуються мікрорівня, створення сприятливого інвестиційного середовища, виведення з тіні доходів підприємства. Серед завдань, які стоять перед нами, - головними є обґрунтування оптимальних ставок податку на продаж та визначення шкали диференціації ставки ПДВ.

Пропоновані трансформації податку на додану вартість в українських реаліях можуть принести певний економічний ефект кожна поодиноці. Але, при цьому є підстави сподіватися на позитивну реакцію ринку, збереження та підвищення існуючого рівня податкових надходжень, що, в свою чергу, сприятиме економічному розвитку держави.

---

7 <http://www.independent.co.uk/news/business/news/carousel-fraud-has-cost-uk-up-to-16316bn-458771.html>

8 http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_United_Kingdom

9 <http://www.me.gov.ua>

10 <http://www.fatf-gafi.org>

О. Я. Стрільчук

«Фінанси», IV курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук., ст. викл. Сибірянська Ю.В.

ФІНАНСОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Конституцією України встановлено, що обов'язком кожного громадянина є своєчасна та повна сплата податкових платежів. Права і, в першу чергу, обов'язки платників податків регламентовані також у Податковому кодексі (ст.16, 17). За порушення виконання норм податкового законодавства платник може бути притягнений до фінансової, адміністративної чи кримінальної відповідальності. Зважаючи на розміри тіньової економіки, динаміку податкової заборгованості та ухилення від сплати податків, проблема фінансової відповідальності є актуальною для України.

Примусове вилучення частини власності у формі податків сприяє виникненню у них на рівні підсвідомості готовності до приховування доходів чи до інших неправомірних діянь, що забезпечують використання та розпорядження отриманим майном у повному обсязі без врахування суверенного права держави на частину цього доходу.

У чому ж причини ухилення та порушення платниками податкового законодавства? Серед основних із них можна виділити: а)відносно високі податкові ставки; б)нерівномірність розподілу податкового тягаря; в)порушення встановленого порядку використання бюджетних коштів з боку розпорядників та отримувачів, що викликає недовіру до них та до держави в цілому; г)низький рівень життя громадян; д)низька фіскальна культура платників. Сукупність перерахованих факторів створює передумови для здійснення численних податкових порушень та ухилень, які призводять до

значних недонадходжень коштів до бюджету. До того ж порушення фінансової дисципліни одними платниками зачіпає публічні інтереси інших.

Для стимулювання повної і своєчасної сплати податків потрібно створити такі умови, за яких ухилення стає економічно не вигідним, тобто втрати від недотримання фінансової дисципліни будуть перевищувати можливий прибуток. Слід врахувати, що навіть у найбільш стабільному та розвиненому суспільстві існує безліч людей, які не обтяжені почуттям громадянського обов'язку, і на яких можуть діяти лише сила закону та реальність покарання, і то не завжди. Тому доцільно акцентувати увагу саме на розмірі покарання за порушення податкового законодавства. Це, в першу чергу, стосується України, так як досі не сформувалась податкова культура у платників податків.

За прийнятим кодексом в черговий раз відбулося реформування фінансової відповідальності платників. Зокрема, у Кодексі розширено перелік штрафних санкцій та види порушень, які підпадають під їх застосування.

Серед позитивних аспектів можна виділити такі:

- при накладанні штрафних санкцій, нарешті, відійшли від ув'язок з податковими періодами. Зокрема, якщо податковий орган самостійно додатково нараховує зобов'язання за результатами перевірок при першому порушенні, то - штраф складає 25 % донарахованого податкового зобов'язання, вдруге протягом 1095 днів – 50%, втретє і далі – 75 %;
- передбачена відповідальність банків за несвоєчасне повідомлення про відкриття рахунків платниками (ст.118);
- збільшення граничного строку щодо накладання штрафних санкцій і кваліфікації порушення з 365 до 1095 днів, що буде стимулювати підприємців до більш уважного та сумлінного ставлення до своїх обов'язків перед державою;
- окрім повторного, контролюватиметься і третє, і наступні випадки порушення;
- до порушень податкової дисципліни тепер відносять і неподання інформації платником про зміну адміністративного підпорядкування, тощо.

Разом з тим залишаються сторони податкового законодавства, які потребують удосконалення. Зокрема, існує ряд штрафних санкцій, які не можуть бути застосовані (наприклад, ст.125), для фізичних осіб неточно прописані вимоги та штрафні санкції, пов'язані з заповненням та подачею податкової декларації (ст.119).

Якщо ж порівнювати наш Кодекс з Податковим кодексом США, то за несвоєчасне подання податкової звітності розмір покарання за перше порушення у нас знижений до 170 грн., проте за повторне порушення – вже 1020 грн. В США за аналогічне правопорушення розмір покарання варіюється від 25% нарахованого податку (при затримці подачі декларації) до 75% нарахування на прихований дохід (при приховуванні прибутків).

Загалом, у Податковому кодексі передбачено зниження фінансових санкцій для покарання підприємців за незначні порушення, зокрема, штрафів за вперше допущені порушення законодавства під час розрахункових операцій. Знижено максимальний розмір санкцій з 200% до 75% від донарахованого або заниженого податкового зобов'язання. І хоча нове законодавство потребує удосконалення, та перші кроки щодо наближення до європейських умов оподаткування вже зроблені.

Н.С.Токий

«Финансы», V курс,

Приазовский государственный технический университет

Научный руководитель – канд.экон.наук, проф. Омельченко Л.С.

ЭФФЕКТИВНОЕ ФИНАНСОВОЕ УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ – ЗАЛОГ УСПЕШНОЙ МАКРОЭКОНОМИКИ СТРАНЫ

Одной из важнейших проблем, с которой сегодня сталкиваются украинские предприятия, является недостаточная эффективность финансового управления. Автономные управленческие решения на уровне отдельного

предприятия являются основополагающими для обеспечения общеэкономического результата, они определяют рыночную ситуацию, организуют и координируют рынок, инициируют ситуацию равновесия или неравновесия макроэкономической системы и являются движущей силой ее экономического развития.

Выбор финансовой стратегии выступает начальным пунктом трансформации системы финансового управления. Важным является антикризисное финансовое управление, рассматриваемое как комплекс мероприятий от предварительной диагностики кризиса до методов по его устранению и преодолению.

Антикризисное управление нами рассматривается как система управления предприятием, которая должна иметь постоянный и систематический характер, независимый от финансового состояния предприятия и внешних факторов, оно должно быть направлено на устранение тех явлений, которые неблагоприятно влияют на предприятие или могут повлиять. При этом механизм финансового управления должен быть направлен, прежде всего, на потенциал развития предприятия. Инструментом этого механизма может стать разработанная на предприятии стабилизационная финансовая программа. Эта программа должна отличаться стратегической направленностью, которая обладала бы способностью полностью устранять временные затруднения в работе предприятия, а для этого имела бы финансовые рычаги и финансовые ресурсы в виде создаваемых резервов для ее реализации и поддержания постоянного финансового равновесия.

Сущность стабилизационной программы, необходимой для промышленных предприятий, нами рассматривается как заполнение разрыва между расходами и поступлениями денежных средств. Составной частью такой программы должна быть ранняя диагностика финансовой устойчивости предприятия и определение тенденции финансового состояния, используя математические методы, учитывая динамику основных показателей развития, факторы инфляции, возможные финансовые риски.

В целях эффективного финансового управления на предприятии, на наш взгляд, необходимо формировать стабилизационный фонд. Однако он не должен дублировать резервный фонд предприятия. Механизм формирования и использования стабилизационного фонда должен быть закреплён законодательно. Сегодня каждое предприятие может самостоятельно решить для себя норматив отчислений, базу для исчисления фонда, источники формирования и направления использования стабилизационного фонда.

В Украине не выполняется доходная часть государственного бюджета, наблюдается рост убыточных предприятий, рост государственного долга. Решения этих проблем зависят от повышения эффективности финансового управления на промышленных предприятиях, обеспечения их финансового равновесия, как базы для дальнейшего экономического роста национальной экономики.

Стабилизационная финансовая программа на предприятиях, подкреплённая финансовыми ресурсами стабилизационного фонда, повысит, с нашей точки зрения, эффективность финансового управления и улучшит экономическую ситуацию в стране.

О.С. Філін

«Фінанси», VI курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - ст. викл. Степура М.М.

ЗНАЧЕННЯ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Дев'ятнадцять років тому Україна вийшла на шлях становлення ринкової економіки. З того часу ми отримали багато здобутків: сформували власну грошову систему, побудували систему ринкових відносин, закріпили позиції на світових ринках сталі та сталепрокату, хімічної промисловості та сільськогосподарської продукції; Україна стала визнаним виробником авіалітаків та космічних апаратів, військової техніки, устаткування для таких

галузей промисловості як гідро- та атомна енергетика, чорна та кольорова металургія, тощо. Стрімкий розвиток було зупинено світовою кризою, унікальною за своїми масштабами та сферами впливу. Каталізатором стало падіння попиту на експортовані Україною товари а також імпорту капіталу що відобразилось на всіх компонентах національного доходу: від споживчого попиту до валових інвестицій. В цих умовах фінансування державою необхідних заходів із стабілізації економіки ускладнюється скороченням податкової бази, виникає необхідність шукати інші шляхи наповнення бюджету. Серед таких шляхів особливу увагу привертає участь держави на ринку цінних паперів. Операції з державними цінними паперами як інструментом регулювання економіки допомагають досягти цільових показників монетарної та бюджетної політики а також регулюють розвитку національного фондового ринку.

Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних і зарубіжних економістів, здійсненим у галузі теорії, методики та організації ринку державних цінних паперів, слід зауважити, що ця проблема стає все більш важливою, виникають нові аспекти використання державних цінних паперів у фінансовій системі держави, фінансовій та економічній політиці уряду. І, особливо на тлі фінансової кризи перед владою постають нові, більш складні завдання, що потребують нових інструментальних та методологічних рішень.

Вплив операцій з державними цінними паперами на економіку країни можна розділити на декілька напрямів. По-перше, розміщення цінних паперів генерує кошти для наповнення бюджету. Світова практика показує, що акумульовані ресурси активно застосовуються як для покриття касового розриву та дефіциту поточного бюджету (зазвичай це короткотермінові облігації від 3 місяців до 5 років), так і для фінансування конкретних проектів (наприклад єврооблігації на фінансування інфраструктурних проектів в рамках підготовки України до Євро-2012).

По-друге, операції з державними цінними паперами є інструментом монетарної політики. Купівля-продаж цінних паперів дозволяє центральним

банкам регулювати грошову масу країни та опосередковано впливати на рівноважну позикову ставку.

По-третє, дохідність державних цінних паперів використовується багатьма економічними суб'єктами для визначення показників безризикових ставок дохідності, на основі яких обчислюються очікувані обсяги прибутковості. Також ці ставки використовуються міжнародними фінансовими організаціями для визначення відсотків за кредитами.

Вибір оптимальної політики розміщення державних цінних паперів потребує системного аналізу кожного з цих напрямів, оцінки впливу на цільові показники та побічний результат, що виникає в наслідок тих чи інших дій. Дане дослідження має на меті виявлення наслідків прийняття тих чи інших стратегічних рішень в умовах наявної кон'юнктури а також формування рекомендацій щодо прискорення виходу економіки з кризи.

Надалі розвиток теми можливий у напрямі розробки прогнозів цін на державні цінні папери на основі аналізу обраної урядом фінансової та економічної політики та поставлених цілей.

О.В. Чех

«Фінанси», Vкурс,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - канд.екон.наук., доцент Островська О.А.

«ВАДИ РОЗВИТКУ» ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Негативні тенденції, які опосередковано впливають на фінансові ринки в Україні можна розглянути через три групи факторів, що впливають на такі сфери господарювання: внутрішній та зовнішній ринки товарів та послуг, державний та соціальний сектор і власне фінансовий ринок.

Нами визначені наступні фактори, які мають негативний вплив на внутрішніх та зовнішніх товарних ринках:

- Негнучкість українського експорту та нездатність пристосовуватися до змін потреб міжнародного ринку, залежність експорту в більшій мірі від дій конкурентів на міжнародних ринках;
- Переважання імпорту основних засобів та зростаючого імпорту енергоносіїв в структурі імпорту України. Постійна загроза відновлення імпорту споживчої продукції в країні за сприятливих митних умов може спричинити інфляцію, здійснюючи тиск на національну валюту.
- Незначні розміри українського внутрішнього ринку, висока чутливість до зовнішніх коливань на міжнародних ринках. Вільні кошти бізнесу і далі матимуть тенденцію до виведення за кордон, погіршуючи ситуацію з інвестиціями та валютним балансом.
- Монополізіція внутрішнього споживчого ринку формує зговір монополістів та розподіл внутрішнього ринку між ними.

Негативні тенденції та фактори, які можуть залишитися на фінансових ринках:

- Капітальні інвестиції у сферу надання «супутніх» послуг існуючим підприємствам та філіям іноземних компаній, а портфельні – матимуть тимчасовий характер та агресивну стратегію, що негативно впливатиме на інституціональну роль фінансових ринків.
- Відсутність постійних значних капітальних інвестицій у реальному секторі.
- Інвестиції населення за вищезазначених умов розвитку фінансових ринків можуть мати спрямування в першу чергу на ринок нерухомості.
- Відсутність значних портфельних інвесторів на фінансовому ринку.

Фактори, які на нашу думку матимуть найбільшого впливу на фінансові ринки джерелом походження яких є державний та соціальний сектори держави:

- Залишення інерційності політичного менталітету електорату.
- Підтримка платоспроможності держави за зовнішніми боргами та вартість їх обслуговування за складної ситуації із виконанням державного бюджету.
- Кризові явища в соціальній сфері держави: дефіцит кваліфікованих кадрів, подальше зниження якості надаваних послуг державними службами; нова хвиля відтоку молоді за кордон; зростання безробіття серед молоді із вищою освітою, посилення «старіння нації», алкоголізму, обігу наркотиків, різних захворювань; посилення урбанізації найбільших міст.
- Тінізація бізнесу за складного поєднання наведених умов збуту, оподаткування, конкуренції та ситуації з кадрами.

Таким чином можна переконатися, що сучасні тенденції розвитку економіки України і без врахування наслідків фінансової кризи є пригнічуючими, дозволяючи говорити про Україну, як країну «третього світу», експортера кадрових ресурсів, сировини та сільськогосподарської продукції. З іншого боку, такий загрозливий комплекс вад розвитку економіки стимулює як вітчизняні інституціональні кола, так і відповідні інститути країн СНД шукати та впроваджувати нові шляхи виходу із взаємопов'язаних проблем та тенденцій розвитку.

ЗМІСТ

*Вступне слово ректора університету, доктора економічних наук,
професора А.Ф.Павленка*

<i>Бондаренко Г.В.</i>	МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ
<i>Брильова М.М.</i>	ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР МАКРОФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ
<i>Веклич М.О., Падалиця М.В.</i>	ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА НАПРЯМКІВ РЕФОРМУВАННЯ
<i>Волошина І.Ю.</i>	НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ
<i>Головко Л.В.</i>	ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС: НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ
<i>Грубесюк Д.В.</i>	АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ
<i>Дем'янчук Д.О.</i>	РОЛЬ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В МАКРОФІНАНСОВІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ
<i>Дрига М.О.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
<i>Д'якова А.Д.</i>	МАКРОФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
<i>Живалович Я.</i>	НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ
<i>Засадна Ю.А.</i>	НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ
<i>Касьяненко Р.В.</i>	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
<i>Кисельова І.В.</i>	ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
<i>Комар Н.Г.</i>	ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ
<i>Косенко Т.С.</i>	ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ СПРОЩЕНОГО

	ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ
<i>Котелевська І.П.</i>	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ
<i>Кравченко М.А.</i>	КОНЦЕПЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
<i>Литвин Н.А.</i>	СУБ'ЄКТИВГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ ОЦІНКА ТРАНЗИТИВНОСТІ
<i>Литвиненко Ю.І.</i>	ФУНКЦІОНУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
<i>Лучковська А.С.</i>	РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ З ПОГЛЯДУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
<i>Мамушева К.В.</i>	ПРОФЕСІЙНЕ УПРАВЛІННЯ РЕЗЕРВАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ
<i>Матвєєва В.О.</i>	ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ
<i>Островка Е.В.</i>	ВПЛИВ ПРИМУСОВОГО СТЯГНЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ НА ОБОВ'ЯЗКОВІСТЬ СПЛАТИ ЇХ ДО БЮДЖЕТУ НА ПРИКЛАДІ ДПІ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА
<i>Порфірова Х.П.</i>	КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ
<i>Поставний А.О.</i>	ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
<i>Рудик Н.В.</i>	ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ
<i>Сичевська І.В., Шепеленко Д.В.</i>	ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД
<i>Степанюк О.В.</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПДВ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ
<i>Стрільчук О.Я.</i>	ФІНАНСОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ
<i>Токий Н.С.</i>	ЭФФЕКТИВНОЕ ФИНАНСОВОЕ УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ – ЗАЛОГ УСПЕШНОЙ МАКРОЭКОНОМИКИ СТРАНЫ

Філін О.С.

Чех О.В.

ЗНАЧЕННЯ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ
ПАПЕРІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛІЗАЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ
«ВАДИ РОЗВИТКУ» ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ:
НАСЛІДКИ ДЛЯ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Наукове видання

МАКРОФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ МЕЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

25 березня 2011 р.

Редактор _____
Художник обкладинки _____
Коректор _____
Верстка _____

Підписано до друку _____. Формат _____. Папір офсет № 1.
Гарнітура Тип Таймс. Друк офсетний. Ум. друк. арк. _____
Обл.-вид. арк. _____. Наклад 100 прим. Зам. № _____

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1

Свідцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

Тел./факс (044) 537-61-41; тел.(044) 537-61-44
E-mail: publish@kneu.kiev.ua